LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y., 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 82 * * * * * Ozone Park, N. Y., 11417 Antrad., spalio (Oct.) 13, 1964 * * * * * METAI 52-ji

KRISLAI

A. Biimbos byla
A. Sniečkus apie Lietuvos žemės ūkį
Žmonės susirūpinę
Prakalbos klausimu:
Už ką balsuoti?

— Rašo R. Mizara —

Dar negavome dokumento, kurį Brooklyno federalinis teisėjas padarė A. Bimbos bylos reikalu. Sakoma, jį sudaro net 27 puslapiai rašto, gaminto per devynius mėnesius.

Teisėjas aiškinąs, kodėl jis šios bylos neatmetė. Girdi, reikią duoti progą valdžiai teisme parodyti, ką ji galvoja tuo reikalu.

Tai silpnas argumentas.

Kiekvienas, kuris A. Bimbą pažįsta, gerai žino, kad jis nelaužė jokių šalies įstatymų, kad jis, per daugiau nei 50 metų gyvendamas Amerikoje, tik dirbo, mokėsi, taip pat — raštu ir žodžiu — ragino kitus daryti tą patį. Jis ragino ir teberagina darbo žmones organizuotis, kad būtų galingesni kovoti už pasaulinės taikos išlaikymą, už šviesesnio rytojaus sau ir visai liaudžiai pasiekimą.

Tai visas jo nusikaltimas.!

—:—

Tiesa, A. Bimba turi politines pažiūras, skirtingas nuo tų, kurias skelbia valdančioji klasė, monopolistai. **Bet ar už tai galima žmogų taip įžūliai pulti?!..**

Ši A. Bimbos byla, kaip matome, nėra tik jo asmeninis reikalas. Kiekvienam aišku: jei prokuratūrai pavyktų jį nupilietinti, tuomet ji pultų ir kitus laikraštininkus, kurių pasaulėžiūra jai nepatinka.

Žmonės klausia: **Kaip gi čia yra, kad tuomet, kai Brooklyno federalinis prokuroras pradėjo bylą A. Bimbai nupilietinti, federalinis teismas Philadelphijoje ipilietino baisų karo kriminalistą A. Impulevičių?!**

Išsamiau apie šią bylą pasisakysime, kai gausime teisėjo paruošto dokumento kopiją.

—:—

Šių metų spalio 4 d. Vilniaus "Tiesoje" telpa ilgokas A. Sniečkaus straipsnis apie Lietuvos žemės ūkį.

Lietuvos KP Centro Komiteto pirmasis sekretorius rašo, jog laukininkystėje "reikalai klostosi neblogai." Tačiau pripažįsta, kad šiemet oro sąlygos buvo nelabai palankios: vėlyvas pavasaris. Iš kitų šaltinių sužinojome, kad Dzūkiją labai nusiaubė sausra, bet šiaurinėje Lietuvoje derlius buvo geras.

A. Sniečkus tikisi, kad **"jau artimiausiu metu gausime visoje respublikoje ne mažiau, kaip po 15-16 centnerių grūdų iš hektaro."**

Pasigaminę užtenkamai savų cheminių trąšų, atkreipę didesnį dėmesį į žemės ūkio reikalus, jų tvarkymus, mūsų broliai Lietuvoje pakels žemės ūkį į aukščiausią lygį.

—:—

Lietuvos spauda, beje, spausdina straipsnius apie tai, kaip bus sutikta tarybinio gyvenimo dvidešimtpenktoji metinė sukaktis. Visa rodo, kad ji bus sutikta ištaigingai ir iškilmingai. Tai įvyks 1965 metų spalio mėnesio dienomis.

—:—

Tenka pasidžiaugti, kad JAV lietuviai yra susirūpinę šiemetiniais prezidentiniais rinkimais

Didelė jų dauguma yra griežtai nusistatę prieš Goldwateri, kaip prieš fašizmo apaštalą.

Būdamas Naujojoje Anglijoje kalbėjausi su daugeliu žmonių, ir visi atvirai sako:

—Balsuosime už Johnsoną ir Humphrey, nors ne su visa jų politika sutinkame.

—:—

Pas mus, Brooklyne, rinkiminiais reikalais įvyks atviras mitingas—prakalbos.

Tai bus sekamą šeštadienį, spalio 17 d., Schwaben salėje.

Iki rinkimų dienos tepasiliko tik trys savaitės.

Nugalėti birčistų, rasistų, kuklukklanininkų kandidatą Goldwateri!

Toks turi būti šūkis. Toks kiekvieno doro JAV piliečio uždavinys!

ORO LAIVE T. SĄJUNGA IŠŠOVĖ Į ERDVĘ TRIS ŽMONES

Maskva. — Spalio 12 dieną Tarybų Sąjungos mokslininkai viename oro laive iššovė į erdvę tris žmones: kosmonautą, daktarą ir inžinierių. Oro laivas aplinkui žemę apskrenda per 90 minučių. Numatoma, kad kosmose oro laivas išskraidys vieną parą.

Tai pirmas istorijoje pasiekimas, kad viename oro laive (satelite) buvo iššauta trys žmonės.

Kaip žinome, TSRS mokslininkai 1957 metais pirmutinieji pasaulyje iššovė žmogų oro laive. Pirmutinė pasaulyje tarybinė moteris skraidė kosmose. Jos kosmonautai yra skraidę vienu pradėjomu virš po 60 kartų aplinkui žemę. Gi dabar ji pirmutinė viename oro laive iššovė tris žmones.

Ką nuveikė Jungt. Valstijų 88-asis Kongresas?

Washingtonas. —Spalio 3 dieną užsidarė JAV 88-ásis Kongresas. Jis atliko visą eilę svarbių nutarimų, kurių tarpe yra svarbiausias, tai priėmimas Civilinių laisvių biliaus. Už tą bilių JAV pažangūs žmonės ilgai kovojo.

Tarp kitų nutarimų Kongresas sumažino taksus nuo įplaukų. Tiesa, tuo daugiausiai pasinaudoja kompanijos, bet šiek tiek mažiau moka ir mažesnių įplaukų žmonės.

Kongresas paskyrė $1,-400,000,000 modernizavimui ir gerinimui ligoninių ir kitų centrų, tarnaujančių sveikatos reikaluose.

Padarė eilę dar ir kitų svarbių nutarimų, bet tuom pat metu paliko be nutarimo labai daug svarbių bilių, jų tarpe:

Nenutarė pagerinti Social Security įstatymą, kad senojo amžiaus žmonės gautų ligoninėse apmokėjimą. Taipgi nenutarė padidinti Social Security apdraudą, nepadarė nutarimo ir pakėlimui algų minimumo. Kongrese liko neapsvarstytų ir daug kitų svarbių bilių.

Washingtonas. — Čionai eina kalbos, kad Jungtinės Valstijos griežtai pakeis savo veiksmus pietų Vietname.

Saigonas. — Tik 12 mylių nuo Saigono buvo nušauta 2 JAV bombonešiai ir 1 malūnsparnis. Dabar sakoma kad malūnsparnį nušovė Pietų Vietnamo kareiviai, o ne partizanai, nes jis padarė klaidą ir juos puolė. Malūnsparnis nukovė 25 Pietų Vietnamo kareivius ir 27 sužeidė, pirm jį jie nušovė.

Neutralių valstybių konvencija

Kairas. — Čionai įvyko neutralių valstybių konvencija. Dalyvavo Afrikos, Azijos ir Lotynų Amerikos 34 valstybės. Daugumoje dalyvavo prezidentai, premjerai ir kiti pareigūnai. Štai keletos valstybių delegacijų vadai:

Afganistano dalyvavo premjeras M. Yousufas, Alžyro—prezidentas Ben Bella, Burmos — užsienio ministras Thi Han, Kubos—prezidentas O. D. Torrado, Ethiopijos —karalius Haile Selassie, Ganos —prezidentas Kwame Nkrumahas, Indonezijos — prezidentas Sukarno, Saudi Arabijos—premjeras Faisalis, Jungt. Arabų Respublikos — prezidentas A. Nasseris, Jugoslavijos—prez. Tito, nuo Argentinos, Brazilijos, Bolivijos, Čilės, Urugvajaus ir Venezuelos dalyvavo ambasadoriai, kurie yra Jungt. Arabų Respublikoje, Meksikos — senatorius Moreno Sanches.

Pasirodo, kad su kiekvieneriais metais neutrališkos valstybės vis svarbesnę rolę vaidina tarptautinėje politikoje, tai yra, taikos reikaluose. Ir šioje konvencijoje daugelis delegatų nurodė į pavojų, kuris susidarė Tonkino įlankoje iš priežasties JAV karo laivų veiksmų.

Visa eilė delegatų aštriai kritikavo Jungtines Valstijas už jų politiką linkui Kubos, Kongo ir Pietų Vietnamo reikaluose. Jie nurodė, kad JAV sudaro dirbtinius neramumus ir trukdo taikingam valstybių sugyvenimui.

Indijos premjeras Šastris kalbėjo už tai, kad konvencija paveiktų į Kiniją, idant ji neskubėtų pasigaminti atominę bombą. Bet dauguma delegatų, jų tarpe Gvinėjos, Malio, Burmos, Kambodžos delegatai tvirtino, kad Kinija, įsigydama atominę bombą, pasitarnaus taikai, nes daugiau subalansuos atomines jėgas, taipgi pavergtoms tautoms kovoje už jų išsilaisvinimą iš po imperialistų "globos".

SUOMIJOJE LAIMĖJO KAIRIEJI

Helsinkis. — Suomijoje įvyko vietinių savivaldybių rinkimai. Komunistai laimėjo 24.6 procento balsų, socialistai —25.3. Tai bendrai komunistai ir socialistai laimėjo 322 miestų ir miestelių savivaldybų daugumą.

Įrengia naujos rūšies laivus

New Yorkas. — Sea-Land Service, Inc., išleis $190,-000,000 įrengimui šešių laivų, kurių kiekviename bus galima gabenti 600 vilkikų ("trailers") po 35 pėdas ilgio kiekvienas.

Ingalls Shipbuilding Corp. taipgi pertaiso šešis laivus, po 15,000 tonų įtalpos, kuriais kiekviename galės gabenti nuo 800 iki 900 vilkikų.

Laivai kursuos tarp New Yorko ir Kalifornijos prieplaukų. Sakoma, kad laivais bus daug patogiau nugabenti vilkikus, negu juos vilkti prie automobilių prikabinus.

UŽ KELIŲ TAISYMĄ

Maskva. — Spaudoje buvo rašyta, kad daug sugenda sunkvežimių. Buvo sakoma, kad jie sugenda, nes turi nedateklių pagaminime. Dabar gamintojai atsiliepė, kad daug sunkvežimių sugenda, nes yra blogų kelių.

T. Sąjungos naujas, didelis laivas

Maskva. — Spalio 8 dieną buvo išbandytas naujas keleivinis laivas "Ivan Franco", 19,000 tonų įtalpo. Laivas yra 571 pėdos ilgio, galįs vežti 750 keleivių. Jis užvardintas įžymaus ukrainiečio rašytojo vardu.

Tarybų Sąjunga dar turi keleivinius laivus "Sovietskij Sojuz" ir "Admiral Nachimov", po 23,500 tonų įtalpos.

TSRS keleivinių laivų pareigūnai pageidauja atidaryti laivų susisiekimą tarp New Yorko ir TSRS prieplaukų.

11,800 ŽMONIŲ ŽUVO GAISRUOSE

Bostonas.—Nationai Fire Protection As'n paskelbė, kad 1963 metais Jungtinėse Valstijose gaisruose žuvo 11,800 žmonių, jų tarpe 6,-500 gyvenimo namuose. Nuostoliai siekė bilijoną ir septynis šimtus milijonų dolerių.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

Maskva. — Į Tarybų Sąjungą atvyks Kubos prezidentas Osvaldo Dorticos Torrado.

Washingtonas. — JAV Gynybos sekretorius McNamara sako, kad laikas JAV gaminti militarinius satelitus.

Hanover, Vakarų Vokietija. — Čionai teisia penkis hitlerininkus karininkus, kurių įsakymu Antrojo pasaulinio karo metu TSRS teritorijoje buvo nužudyta virš 6,500 žmonių.

Londonas. — Anglijos Komunistų partija apskundė British Broadcasting Co. už neleidimą komunistų kandidatams kalbėti per televizijos tinklus.

Agana, Guamo sala. — JAV karo laivyno laivefabrike įvyko sprogimas ir užmušė 6 jūreivius.

Washingtonas. — JAV dar pastatyta 5 aliuminio gaminimo fabrikai.

Berlynas. .— Proga Vokietijos Demokratinės Respublikos 15-kos metų sukakties bus paleista 10,000 kalinių, o kitiems sumažintas kalėjimo laikas.

Hongkongas. — Kambodžos vadas N. Sihanoukas sakė, kad jo vyriausybei Kinija suteikė didelę ekonominę pagalbą.

Bona. — Vakarų Vokietijos vadai nori vien su Jungtinėmis Valstijomis suorganizuoti mišrų atominį NATO karo laivyną.

Maskva. — Sibire surado 70 karatų deimantą, kurio diametre dydis yra colis ir ketvirtis colio.

Hollywood, Calif. — Sulaukęs 72 metų amžiaus mirė Komedijantas Eddie Cantor.

Washingtonas. — JAV Gynybos sekretorius Robertas McNamara sako, kad JAV pasiekė aukščiausio atominio apsiginklavimo.

Mokslininkai, vyskupai ir kiti veikėjai už Johnsoną

New Yorkas. — Spalio 8 d. "The New York Times" laidoje tilpo atsišaukimas, įspėjantis amerikiečius prieš Goldwaterio išrinkimą.

Po atsišaukimu pasirašo apie 200 mokslininkų, vyskupų, unijų vadų, profesorių ir kitų visuomenininkų iš National Council for Civic Responsibility of the Public Affairs Institute.

Jie nurodo šešias priežastis, kodėl amerikiečiai neturi remti ekstrimistų, tai yra, Goldwaterio ir jo šalininkų, nes juos remia John Birch Society ir jų šalininkai, kurie pasiryžę išleisti $20,000,000 laimėjimui.

Jie per savaitę televizijoje turi 7,000 išstojimų ir tam išleidžia $10,000,000 visose valstijose. Per radiją jie turi per vieną dieną net 7,000 agitacinių išstojimų.

Jie veda agitaciją ir per telefonus. Tam reikalinga labai daug pinigų, kas rodo, kad jų užnugaryje stovi didžiausi turčiai.

Jie puola dabartinę JAV administraciją, šalies išdavikais išvadina Johnsoną, Trumaną ir velionį F. D. Rooseveltą. Jie kaltina net mirusį generolą G. Maršallą, kaip "suokalbininką su Tarybų Sąjunga". Jie gasdina žmones, kad demokratai einą prie "socializmo".

Goldwateriečiai nusistatę prieš Jungtinių Valstijų Aukščiausiojo Teismo demokratinius nutarimus. Jie yra pasimoję prieš 8 darbo valandų dieną, prieš Social Security įstatymą, tai yra, senatvės pensiją, nedarbo apdraudą ir kitas lengvatas, kurias tas įstatymas duoda mūsų šalies žmonėms.

TSRS kaltina JAV ir Anglijos atašes šnipavime

Maskva. — Rugsėjo 28 dieną, Chobarovske, Tolimuose rytuose, TSRS saviasaugos žmonės padarė kratą viešbučių butuose Jungtinių Valstijų militarinių atašių, pulkininkų J. A. Aubrey, C. R. Liewey, J. F. Smith ir Anglijos leitenanto N. N. Laville.

Nuo jų buvo paimta virš 900 paveikslų ir 26 knygutės su užrašais. JAV ir Anglijos atašės vyko traukiniu iš Maskvos į Vladivostoką. Kelyje tarybiniai piliečiai pastebėjo, kad jie turėjo ryšių su kitais užsieniečiais, vystančiais tame traukinyje, traukė paveikslus fabrikų, geležinkelių stočių, tiltų, tunelių, geležinkelių kryžkelių, darė užsirašinėjimus į knygeles ir pasižymėjimus žemėlapiuose.

Paimti nuo atašių paveikslai ir užsirašinėjimų knygelės tą patvirtino. Taipgi TSRS savisaugos žmonės pas atašes rado optinius prietaisus, su kurių pagalba ir iš tolo galima sėkmingai traukti paveikslus.

TSRS Užsienio ministerija atmetė JAV ir Anglijos protestus, o šioms valstybėms įteikė savo protestą, pareikšdama, kad jų atašės nesilaiko diplomatinių taisyklių. Kartu TSRS pareikalavo iš JAV ir Anglijos ambasadų, kad suvaldytų savo štabų narius.

Maskva. — TSRS spaudoje tilpo strateginių vietų paveikslai, kurie buvo atimti nuo JAV ambasadų atašių.

ANGLIJOJE YRA 1,756 KANDIDATAI

Londonas. — Anglijoje parlamentariniai rinkimai įvyks spalio 15 d. Viso yra pastatyta 1,756 kandidatai. Konservatyviai pastatė 629 kandidatus, darbiečiai 628, Komunistų partija 36, o kitos mažesnės partijos išstatė 98 kandidatus. Bus renkama 630 deputatų.

KATALIKAI DARYS REFORMŲ

Roma. — Visuotinas katalikų suvažiavimas, besitaikstydamas prie gyvenimo, daro reformų. Jų daro celebato klausimu, aiškinime žydų rolės Kristaus nukryžiavojime ir kitais klausimais. Ypatingai keičia tuos dėsnius, kuriais skiriasi su protestantais ir stačiatikiais; mat, siekia pasaulinės krikščionių vienybės.

ATPLUKDĖ Į KUBĄ TSRS LAIVĄ-FABRIKĄ

Havana. — Atplukdė iš Berdiansko, Azovo jūros, TSRS laivą-fabriką laivų taisymui. Jis yra 270 pėdų ilgio, 90 pločio ir jo dugnas 33 pėdos jūros gylyje.

Į laivą - fabriką galima įplukdyti laivus iki 2,500 tonų įtalpos, vandenį išvaryti ir laivus taisyti.

Pekinas. — Kinija ir Irakas pasirašė lėktuvų susisiekimui sutartį.

LAISVE

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 —— ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Mieloji viešnia: Irina Levčenko

ŠIUO METU MŪSŲ kraštą vizituoja keturi Tarybų Sąjungos herojai: Mrs. Irina Levchenko, leitenantas generolas Viktoras Henrichovičius Pozniakas, pulkininkas Sergiejus Aleksandrovičius Borzenko, ir Svidas Gorčiakovas.

Visi keturi, kaip sakėme, yra Tarybų Sąjungos didvyriai, puikiai pasižymėję mūšiuose prieš vokiškuosius fašistus praėjusiame pasauliniame kare. Šia proga mes norime tarti žodį kitą ypatingai apie heroję Iriną Levčenko.

Irina Levčenko 40 metų amžiaus moteriškė. Jinai karo metu tarnavo Raudonajame Kryžiuje. Jos pastangomis buvo išgelbėtos gyvybės 168 tarybinių karių—ji išnešė juos iš mūšio lauko! Kitus 28 karius Irina išgelbėjo iš degančių tankų. Paskui, ši, anuo metu jaunutė kovotoja, įstojo į tarybinių tankistų korpusą. Irina buvo sužeista net penkius kartus.

Tarptautinis Raudonasis Kryžius Florencijoje suteikė Irinai Lakštingalos medalį; vis už jos narsumą, už jos drąsą, už jos humanizmą.

Šiuo metu Irina ištekėjusi už poeto E. Dolmatovskio; ji motina vienos dukrelės. Ji moka ir anglų kalbą.

Svečiai atvyko spalio 3 d. Juos kvietė Arms of Friendship, Inc., organizacija. Mūsų šalyje tarybiniai didvyriai išbus apie dvi savaites. Jie čia keliauja po JAV miestus.

Sako, Goldwateris praranda paskutinę viltį

ŽURNALAS "TIME", kurį leidžia respublikoniško plauko turčiai, stebisi, kodėl Goldwateris toks naivus, taip neišmintingai varo savo rinkiminę propagandą.

Žurnalas mano, kad, atrodo, jog Goldwateris, užuot kalbėjęs už save, kalba prieš save.

Floridoje, kur labai daug gyvena pensininkų, jis kalbėjo prieš Medicare, Tennessee valstijoje jis atakavo TVA (Tennessee Valley Authority — federalinės valdžios valdomą hidroelektrinę, iš kurios žmonės gauna papigintą elektrą), Appalachianų srityje, kur vyrauja didžiulis žmonių skurdas, Goldwateris puolė prezidento Johnsono programą kovai su skurdu!

Žurnalas daro tokią išvadą:

"It almost seems that Goldwater, whether consciously or unconsciously, has given up all hope of election and has decided to go down fighting, along with his hard-core following."

Galimas daiktas, kad birčistų kandidatas jaučia ir mato sau pralaimėjimą, todėl, nekreipdamas į pasekmes dėmesio, puola viską pažangesnio. Bet žmonės tuo neprivalo tenkintis. Reikia darbuotis, reikia veikti, kad jis kuo mažiausia balsų gautų.

Iki rinkimų dienos pasiliko dar trys savaitės. Per tą laiką daug kas gali įvykti. Tik po lapkričio 3 dienos viską žinosime.

Be to: nugalėjus Goldwaterį, pasiliks goldwaterizmas, kurį Respublikonų partijos suvažiavimas sukonsolidavo San Franciske. O goldwaterizmas yra amerikinis fašizmas. Prieš jį reikia kovoti.

Rinkimai Didžiojoje Britanijoje

UŽSIĖMĘ SAVAIS, prezidentiniais, rinkimais, mes nedaug dėmesio kreipėme į Britanijos parlamento rinkimus, kurie įvyks sekamą ketvirtadienį, spalio 15 d.

Anglų rinkiminė kampanija buvo trumpa, bet įkaršinga. Dvi didžiausios partijos—konservatorių ir laboristų (darbiečių)—lenktyniuoja, kovoja už tai, kad laimėtų daugumą deputatų į parlamentą. Toji partija, kuri išrinks daugumą deputatų, sudarys savo valdžią.

O jei įvyktų taip, kad nei viena nei kita absoliutės daugumos deputatų parlamente neturės, tai ieškos talkos iš mažesnių partijų bei grupių—pavyzdžiui, iš liberalų.

Iš viso išstatyta apie 1,700 kandidatų.

Kas laimės rinkimus? Aišku, mes ne pranašai, negalime pasakyti. Spėjikų yra daug ir kiekvienas jų aiškina savaip.

Visi, tačiau, sutinka su tuo: jei rinkimai būtų įvykę praėjusiais metais, darbiečiai konservatorius būtų nušlavę. Mat, praėjusiais metais, atsimename, konservatorių valdžia buvo sudemoralizuota "palaidų mergų". Macmillano valdžia dėl tų mergų, dėl palaido, nemoralaus tūlų valdžios pareigūnų gyvenimo ir elgsenos buvo kritikuojama, žmonės buvo prieš ją sukilę.

Greta to, nedarbas visoje Didžiojoje Britanijoje buvo smarkiai prasiplėtęs. Atrodė, kad šalis bris vis į gilesnę ir gilesnę krizę.

Pasitraukus Macmillanui iš ministrų pirmininko vietos, valdžią sudarė dabartinis—Sir Alec Douglas-Home. Pasirodo, jis buvo apdairesnis už Macmillaną; jis dėjo pastangas, kad būtų kiek tiek apvalyta valdžia nuo silpnavalių-palaidūnų. Nedarbas šiek tiek buvo sumažintas. Konservatoriai, nekreipdami dėmesio į JAV valdžios prieštaravimus, pradėjo tvirtinti prekybą su Tarybų Sąjunga. Jie tarytum sakyte sako balsuotojams: žiūrėkit, mes jau padarėme į prekybą didelius žingsnius su socialistine šalimi, mes ieškome jums darbų, ir jei tik jūs mus dar ilgiau palaikysite valdžioje, pakelsime jūsų gerbūvį.

Darbiečiai turi savo filosofiją, savo pažiūras ir jas neša balsuotojams. Jie sako: žiūrėkite, koks konservatorių valdžioje buvo moralinis susmukimas. Jie nemoka valdyti; jie atsisako nacionalizuoti pramonę, kuri merdėja; jie priešingi nacionalizavimui žemės, kuri neneša užtenkamai naudos. Kai sudarysime darbiečių valdžią, mes tuojau pakelsime darbo žmonių gyvenimo lygį.

Kai kas kaltina darbiečių vadovą Wilsoną už tai, kad jis nėra per daug atkaklus ir energingas, kad jis neužtenkamai apdairus politikoje; per mažai agresyvus.

Mums rodosi, darbiečiai turėtų laimėti rinkimus. Bet kaip iš tikrųjų ketvirtadienį ten bus, pasakyti negalime.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

PASAULIO JAUNIMO BENDRAS BALSAS

Š. m. rugsėjo mėn. 24 d. baigė savo darbą Maskvoje vykęs Pasaulio jaunimo ir studentų forumas. Jame buvo pareikšta daug minčių, buvo daug diskusijų. Forumas priėmė bendrą deklaraciją, iš kurios mes paduodame įdomesnes ištraukas. Skaitome:

Mes, daugelio milijonų jaunuolių pasiuntiniai iš 126 šalių, sakoma Deklaracijoje, iškėlėme forumo vėliavą, vienybės ir solidarumo vėliavą, suprasdami mūsų bendrą pareigą ryžtingiau kovoti už nacionalinę tautų nepriklausomybę ir išsivadavimą, likviduoti senojo kolonializmo liekanas ir visas kitas kolonijinio tautų išnaudojimo formas; siekdami kovoje prieš imperializmą ir reakciją iškovoti tvirtą taiką žemėje, užtikrinti geresnę ateitį žmonijai.

Pasaulio jaunystė — kovinė ir dinaminė dabarties jėga. Vieningoje rikiuotėje su vyresniosiomis kartomis ji drąsiai kovoja prieš imperializmą, naikina išnaudojimo ir paveldimo grandines, stato naujo gyvenimo rūmus. Jaunimas aktyviai dalyvauja socialinėse ir nacionalinio išsivadavimo revoliucijose, masiniuose demokratiniuose, antiimperialstiniuose judėjimuose. Jis savo įžymiu indėliu padėjo griauti senas kolonijines imperijas, kurti ir vystyti jaunas nepriklausomas valstybes.

Socialistinių šalių jaunimo indėlis

Mes, forumo dalyviai, pažymime įžymų socialistinių šalių jaunimo indėlį, kuriuo jis padeda stiprinti kovą prieš imperializmą, už taiką, demokratiją ir tautų laimę. Jis žengia pirmosiose socializmo statytojų gretose.

Mes tvirtai tikime socialistinių ir jaunųjų nepriklausomųjų valstybių tautų, už savo išsivadavimą kovojančių tautų, kapitalistinių šalių darbininkų bei demokratinio judėjimo, pasaulio darbo žmonių ir visų pažangių jėgų jungtinių pastangų galybe.

Mes vadovaujamės tuo, kad kiekviena iš šių pasaulinių kovojančių jėgų savo didžiuliu indėliu prisideda prie kovos, kurią kovoja jungtinis frontas, pajėgiąs sutriušKinti imperializmą, kolonializmą ir nekolonializmą, apginti taiką ir demokratiją; nuolatinė ir savitarpiška parama visų šalių tautų bei jaunimo kova yra šio fronto pagrindas.

Prieš imperializmą! Už laisvę toutoms

Rimčiausią pavojų visų pasaulio dalių tautoms šiandien kelia JAV imperialistinių sluoksnių hegemonijos ir agresijos politika. Vakarų Vokietijos, Anglijos, Prancūzijos, Ispanijos, Portugalijos ir kitų šalių imperialistai—aktyvūs Amerikos monopolijų bendrininkai tarptautinio grobimo ir plėšimo srityje. Fašistiniais ir kolonizatoriniais Ispanijos, Portugalijos ir Pietų Afrikos režimais, remiamais JAV ir kitų imperialistinių šalių monopolijų, šlykščiai reiškiasi imperialistinė reakcija, Šalin Franko, Salazarą ir Fervurdą! Laisvę Ispanijos, Portugalijos ir Pietų Afrikos tautoms!

Reikšdamas visų šalių jaunimo ir studentų valią, Pasaulinis solidarumo forumas reikalauja: visoms kolonijoms ir priklausomoms šalims turi būti tuojau pat ir besąlygiškai suteikta nepriklausomybė!

Tad ryžtingai veikime prieš imperializmo ir agresijos jėgas, kurios, kaip neseniai parodė kėslai prieš Kubos respubliką, prieš Vietnamo Demokratinę Respubliką, prieš Kiprą, prieš Kongą su sostine Brazavilyje, mėgina atvirai smogti tautų laisvei...

Imperializmas — nuolatinė grėsmė taikai ir tautų saugumui. Jis visur kuria karo židinius ir sudaro tarptautinį įtempimą. Jo agresyvi politika bei ginklavimosi varžybos gali sukelti termobranduolinį karą. Imperializmas naudoja prieštaravimus tarp besivystančių šalių. Štai kodėl svarbu, kad teritoriniai išsivadavusių šalių ginčai būtų taikiai sprendžiami.

Prieš branduolinį ginklą!

Dabartinėms sąlygoms neparprastai svarbu, kad tautos ir jaunimas ryžtingiau kovotų, reikalaudami kurti nebranduolines zonas, nutraukti visus branduolinio ginklo bandymus, neleisti jam plisti ir jį visiškai uždrausti, likviduoti karines bazes svetimose teritorijose.

Mes tvirtai pasiryžę kartu su visomis taikingomis Vokietijos jėgomis aktyviai kovoti prieš militarizmo ir revanšizmo jėgas, kurios kelia galvą Vakarų Vokietijoje, prieš mėginimus duoti šioms jėgoms į rankas branduolinį ginklą, už Vokietijos taikos sutarties pasirašymą ir Vakarų Berlyno problemos išsprendimą šiuo pagrindu, už dviejų Vokietijos valstybių derybas.

Dabarties sąlygomis taikus sambūvis tarp valstybių, turinčių skirtingą socialinę santvarką, pagrįstas savitarpio pagarba ir nesikišimu į kitų valstybių vidaus reikalus, yra vienintelė reali politika, pajėgi neleisti kilti pasauliniam termobranduoliniam karui ir užtikrinti tvirtą taiką.

Forumo dalyviai ragina pasaulio jaunimą budėti.

IŠ JUODOJO EŽERO IŠTRAUKTI DOKUMENTAI

Prieš apie dvidešimt metų, kai vokiškieji naciai pamatė, kad jų viešpatavimui artinasi galas, jie, kiek pajėgdami, slėpė savo dokumentus, savo archyvus. Daug tokių dokumentų naciai buvo sukrovę į geležinkelio dėžes ir paskandino Juodajame ežere Čekoslovakijoje.

Čekoslovakijos vyriausybei pavyko apie tą slėpinį sužinoti, ir neseniai tos dėžės, ilgai gulėjusios ežero dugne, buvo ištrauktos, atidarytos ir nacių paliktieji archyvai dabar atidžiai tiriami.

Čekų žurnalistas O. Kotikas apie tai rašo Vilniaus "Tiesoje." Be kitko, Kotikas žymi:

Dokumentuose, dvidešimt metų išgulėjusiuose gilaus Juodojo ežero dugne, yra daug duomenų apie nacistinės žvalgybos darbuotojų veiklą. Šiandien jau galima teigti, kad dokumentai padės išaiškinti nė vieną nacizmo laikotarpio įvykį, be to, jie turi savo reikšmę ir mūsų socialistinės respublikos saugumui užtikrinti.

Žurnalistų dėmesį patraukė plati medžiaga apie vadinamąją "SS istorinę komisiją," turėjusią tikslą užtušuoti nacistinės žvalgybos veiklą įvykdant 1934 metų pučą Austrijoje ir Austrijos aneksavimą. Rastuose dokumentuose yra nacistinių vadeivų laiškai, nagrinėjantys vadinamąjį galutinį žydų klausimo sprendimą, kas hitlerinių galvažudžių terminologijoj nereiškė nieko kito, kaip planinį fizinį žydų likvidavimą.

Mus labai sudomino medžiaga apie nacistų šnipinėjimo darbą "sąjunginėje" Italijoje, kaip buvo sekamas pats Musolinis, užsienio reikalų ministras, tiesiog kiekvienas Italijos diplomatų judesys ir t. t. Tarp kitų dokumentų sužinome apie "imperijos" ir karo metu okupuotųjų šalių vidaus situaciją, apie pogrindinę Komunistų partijos veiklą, apie stiprų priešnacistinį pasipriešinimo judėjimą. Bet labiausiai sukrečiantys yra rasti duomenys apie gestapo, žvalgybos agentus...

Toliau:

Juodajame ežere rastas Geringo laiškas kruvinajam čekų liaudies engėjui, "protektoriui" Heidrichui. Jau 1941 metų liepos mėnesį jam pasiūloma ir pirmajam patikima atlikti visus pasiruošimus "žydų klausimui galutinai išspręsti." 1942 m. sausio mėnesį Heidrichas praneša apie šį planą kitam galvažudžiui, savo pavaduotojui Frankui, ir priduria, kad pasiruošimo darbai jau pradėti.

Apie baisią nacistinės mašinos veiklą byloja vėlesnis Franko laiškas, kuriame valstybės saugumo vyriausiosios saugumo valdybos IV skyriui pranešama, kad Terezino koncentracijos stovykloje jau yra 43 tūkstančiai žydų ir kad 26 tūkstanč. žydų dar "laukia." Nekaltų žmonių mirties mašina įsibėgėjo pilnu tempu ir, kaip žinoma, ne tik mūsų Terezine. Rastas dokumentas apie SS žvėriškumą TSRS teritorijoje 1942 metų liepos 26-ąją: "Didelė akcija Minsko gete. Užkasta šeši tūkstančiai žydų..."

17 LIETUVIŲ 1964 m. OLIMPIADOJE

"Tėvynės Balsas" rašo:

Viso pasaulio geriausi sportininkai jau kelinti metai rungtyniavo su viena mintimi: pasiekti tokius rezultatus, kurie leistų dalyvauti 1964 metų Tokijo olimpiadoje. Tarp jų buvo ir nemaža žinomų Tarybų Lietuvos sportininkų. Ir štai paaiškėjo tie mūsų sportininkai, kurie drauge su kitų tautų atstovais Tarybų šalies rinktinės sudėtyje išvyksta į Japonijos sostinę. Jų —net septyniolika!

Tai: lengvaatlečiai B. Kalėdienė, A. Aleksiejūnas, K. Orientas, A. Varanauskas ir A. Vaupšas, boksininkas R. Tamulis ir vienuolika irkluotojų—J. Jagelavičius, P. Karla, V. Briedis, V. Sterlikas, Z. Jukna, A. Bagdonavičius, R. Vaitkevičius, C. Jucys, P. Liutkaitis, J. Motiejūnas ir E. Levickas.

Tai—didelis Lietuvos sporto laimėjimas.

Palinkėsime jiems gausių medalių!

Beje, iki šiol olimpiniu medalius yra gavę jau 10 mūsų sportininkų — iš 13 dalyvavusių trijose olimpiadose Tarybų Lietuvos sporto atstovų.

ARGI TAIP?

"Liaudies Balse" skaitome:

Tėviškės žiburiai sako, kalbėdami apie laisvintojus: "Mūsų gyvenimas, kad ir labai narsiai besilaikytume, eina vakarop." Čia pasakyta labai didelė tiesa. Labai gerai, kad žmonės pradeda matyti, kas stovi priešakyje.

Visų "tremtinių" gyvenimas eina vakarop, bet lietuvių ir kitų mažų tautų išeivių gyvenimas eina vakarop dar greičiau. Už tai, kad išeivija maža. O papildymų negalima tikėtis. Atsikvietimas giminių nėra joks papildas.

Emigracijos didesnių tautų, aišku, gali tikėtis naujo papildo metai iš metų. Pavyzdžiui, italų, vokiečių, britų ir tokių emigracija nuolatinė. Emigracija iš socialistinių šalių jau nutrūko ir ji neatsinaujins. Tenai nėra bedarbių. Tuo tarpu čia, Šiaurės Amerikoj, vis sunkiau darosi emigrantui prisitaikyti. Automacija ir mechanizacija reikalauja išsilavinusių, išsimokslinusių žmonių. Ir grioviai jau kasami mašinomis.

Čiagimiai, kad ir kažin kaip tėvai stengtųsi, neužpildys senųjų ištuštintų vietų. Tai aišku, kaip diena ir naktis.

Tiesa, kad senstame, kad mūsų eilės retėja, tačiau, jei gerai pasispaustume, tai gal galėtume jas papildyti čiagimiais. Ar nereikėtų daugiau apie tai galvoti?

Sutrūniję kunigo turtai

Prieš mane guli didžiulis sutrūnijusių, laiko ir pelių sugadintų banknotų, išleistų 1908-1914 metais Carinės Rusijos, kaizerinės Vokietijos ir Lenkijos bankų. Iš kur jie atsirado? Kas sukrovė šiuos milžiniškus savo laiku turtus?

Balandžio viduryje Krosnos miestelyje kolūkietis Šubonis, griaudamas buvusio ilgamečio Krosnos klebono Povilo Slavėno rezidenciją, stogo konstrukcijoje, tarp sparų, rado didžiulį apipelėjusį ryšulį. Išvyniojęs pamatė, jog tai popieriniai pinigai. Šis visas lobis svėrė daugiau kaip 3 kilogramus. Su pinigais buvo rasta ir pora čekių gana stambioms sumoms gauti.

Kunigaudamas daugiau kaip 30 metų Krosnoje, P. Slavėnas aukų pavidalu už krikštą, santuokas, laidojimą ir kitas apeigas iš tikinčiųjų buvo susikrovžs didelį turtą. Krosnoje jis buvo pasistatęs du namus, Alytaus rajone broliui nupirko 40 hektarų ūkį.

Kunigas P. Slavėnas buvo labai gobšus žemiškiems turtams — pinigai buvo tapę dievu ir svarbiausiu gyvenimo tikslu.

Dzūkijos žemė nėra derlinga, ir buržuazijos laikais čia valstiečiai gyveno labai skurdžiai. Bet P. Slavėnas už menkiausią bažnytinį patarnavimą be jokio sąžinės priekaišto išlupdavo iš vargingo dzūko paskutinį kruvinu prakaitu uždirbtą skatiką ir kišdavo jį į palėpę.

Pasakojama, kad auksą jis slėpęs tuščiavidurėje lazdoje, su kuria niekuomet nesiskirdavęs, o po jo mirties, esą, likusi didžiulė pinigų suma.

Tai matote, koks tikrasis šventeivų veidas.

V. Šiugžda

LTSR Kraštotyros draugijos Istorijos-revoliucijos sekcijos pirmininkas

Lazdijai

Montevideo, Urugvajus. —Sustreikavo 50,000 vyriausybės tarnautojų. Jie reikalauja didesnių algų.

Sauja žiežirbų

Yra sakoma: atitiko kirvis kotą. Respublikonai suplojo katutėmis, kada pietinės Carolinos valstijos senatorius James S. Thurmond numetė savo demokratišką skraistę ir nuėjo pas birčistą B. Goldwaterį. Yra gerai žinomas senas posakis: boba iš ratų—ratams lengviau. Lygiai taip ir su Thurmondo nuėjimu pas respublikonus. Dėlei to demokratams nebus nė jokio nuostolio. Toks tokį pažino ir prie stalo pavadino.

—:—

Visgi, kad ir po 2,000 metų, Romos katalikų hierarchija pripažino moterį žmogumi, ir dar su "dūšia." Įsileido moterį į Romoje vykstantį kardinolų ir vyskupų suvažiavimą kaip stebėtoją. Na, iki šiol apie tai nebuvo ir pagalvota, nepaisant, kad katalikų bažnyčia ir garbino Mariją, kaip "Kristaus motiną." O kiek ta jų garbinama moteriškė "pridirbo stebuklų"? Tik mūsų gimtojoj tėviškėlėj gyvos eibės "stebuklingųjų" Marijų? O kur gi dar kitos "stebuklingosios" moteriškės?

Dabar tenka palaukti, kada moteriškė, apsivilkusi kunigo sutana, atsistos prie altoriaus.

—:—

Nors Šveicarija yra skaitoma aukštai civilizuota, kultūringa šalis, betgi feministės neturi lygių su vyrais balsavimo teisių. Tai kaip tokia tauta gali vadintis kultūringa?

—:—

Mūsų katalikiškas dienraštis "The Scranton Times" išpyškino editorialą, kuriame katalikiškai išsireiškia už trumpą, lokalinį karą, kad pastotų kelią komunizmui plėstis. Betgi editorialo autorius gal ir nepagalvoja, jog lokalinis karas užkurtų platų pasaulinį karą, kuriame susviltų ir pats redaktorius ir šimtai milijonų pasaulio gyventojų. Matyti, kad komunizmo baimė daugelį išvaro iš proto.

—:—

Respublikonų kandidatas prezidento vietai, Goldwateris, norėdamas pasirodyti dideliu išminčium ir patriotu, kad paslėpti savo reakcionieriškumą, puola visokiais nepagrįstais "argumentais" ir "parodymais" prezidento Johnsono administraciją. Bet tai lyg ir tos lapės įkišus uodegą į spąstus mėtymasis į visas puses, kad paslėptų savo tikrąjį veidą ir birčistų troškimus.

I. Vienužis

NEPAPRASTAI STIPRI LEMPA

Vakarų Vokietijos "Osra" firma pagamino nepaprastai stiprų šviesos šaltinį. Tai ksenoninė 180 kilovatų galingumo lempa. Jos šviesos stiprumas — 4.5 milijonai liumenų. Tokį apšvietimą galėtų duoti tik 10500 paprastų 40 vatų stiprumo elektros lempučių.

FOTO NAUJIENOS

Prancūziškai foto kamerai "Foka" pagamintas objektyvas "Miroplar", kurio židinio nuotolis 3,600 milimetrų. Jo ilgis—beveik 4 metrai, o diametras 40 centimetrų. Objektyvą galima naudoti ir 6 X 6 foto kamerai, 16 milimetrų kino kamerai.

J. GRIGIŠKIS

ĮVAIRIAIS KLAUSIMAIS

Senatorius Keatingas bendrame Respublikonų partijos sąraše

New Yorko valstijoje Respublikonų partijos kandidatų sąraše senatorius K. Keatingas randasi trečioje vietoje—pirmąją užima Barry Goldwateris, antrąją—Wm. Milleris.

Nors Keatingas ir bando skelbtis esąs "nepriklausomas respublikonas", tačiau jis niekur atvirai neatsiriboja nuo Goldwaterio. Tik tuo sumetimu, kad gavus kiek daugiau balsų tarp liberalų ir net pažangiųjų piliečių, Keatingas viešai neagituoja už Goldwaterį ir Millerį.

Respublikonų partija deda labai daug pastangų, kad Keatingas ir vėl būtų išrinktas, o R. F. Kenedis—sumuštas. Pusantro milijono dolerių tai rinkiminei kovai paskirta. Respublikonai jaučia, jeigu Keatingas rinkimus laimės, tai ir už Goldwaterį New Yorko valstijoje balsai gali pakilti. Bet jeigu Keatingas prakištų, tai ir Goldwateris gautų šioje valstijoje labai skaudų smūgį.

Keatingo rekordas Senate nėra tikro liberalo rekordas. Kartais, tiesa, jis atiduoda savo balsą už vieną kitą liberališkesnį bilių, bet daugumoje jis palaiko konservatyvę pusę. Kubos klausimu jis išvystė žiaurią antikastrinę isteriją. Jis tankiai išstoja prieš socialistines šalis. Lietuviai "vaduotojai" jį naudojo "lietuvių dienoje" pasaulinėje parodoje, kaip Tarybų Sąjungos šmeižiką.

Tad ar Goldwaterio ir visos Respublikonų mašinos priešams verta atiduoti balsą už "liberalą" Keatingą, kuris New Yorko valstijoje respublikonų kandidatų sąrašą bando išgelbėti nuo sumušimo lapkr. 3 d. rinkimuose?

X

Socialistų partijos vadovas už demokratų kandidatus

Šiuo metu Norman Thomas minėjo 80 metų savo amžiaus. Jis buvo spaudos atstovų klausinėjamas, kaip jis vertina prezidentinius rinkimus ir užsienio politiką.

Socialistų partijos vadovas Thomas pareiškė, kad jis suteikia savo "kritišką paramą Johnsono-Humphrey sąrašui". Jeigu būtų pastatyti socialistai kandidatai, tai, kaip Thomas sako, balsuotų už socialistus.

Socialistų partija Chicagos konvencijoje nusitarė nestatyti savo prezidentinių kandidatų dėl įvairių priežasčių. Thomas mano, kad šiuo metu socialistai kandidatai nepadarytų piliečiuose reikiamos impresijos ir neturėtų pasisekimo, vyriausia todėl, kad rinkiminė kampanija šiais lai kais kainuoja milijonus dolerių, sunku prieiti prie televizijos.

Norman Thomas mano, kad sen. Goldwateris nebūtų blogas žmogus, jeigu jis nebūtų susidėjęs su naujo karo kurstytojais ir visokiais reakcininkais, kurie nori karu sunaikinti komunizmą. Thomas teigia, kad "militarizmo priemonėmis komunizmo nesunaikinsi".

Vykindamas gyveniman prez. Kenedžio programą, prez. Johnsonas atlieka puikų darbą, sako N. Thomas. Bet jis galėtų dar daugiau atlikti, ypač nepakankamai kovoja prieš skurdą, prieš automatijos pasekmes, kai kas savaitę išmetama iš darbo po apie 40,000 darbininkų.

Užsienio politikos klausimu N. Thomas pasisakė esąs priešingas nors kokiai intervencijai Kuboje. Jis mano, kad tam tikrais klausimais galima su Kuba ir Kinija susitarti ir Vietnamo klausimą derybų pagalba išrišti.

X

Seniai socialistai susipešė su jaunikliais socialistais

Socialistų partijos Nacionalinis Akcijos komitetas suspendavo savo jaunųjų socialistų sekciją—Jaunųjų Žmonių Socialistų lygą. Suspenduoti vyriausia dėl šių prezidentinių rinkimų politikos.

Socialistų partija nusitarusi nekooperuoti su kapitalistinėmis partijomis, bet leidžia savo nariams pagal savo nuožiūros paremti kapitalistinių partijų kandidatus. Norman Thomas, Michael Harrington ir David McReynolds vadovaujama frakcija remia demokratų kandidatus. O jauniesiems socialistams tai baisiai nepatinka.

Neseniai įvykusi jaunųjų socialistų konvencija pasmerkė tuos, kurie remia kapitalistinių partijų kandidatus. Reikalauja, kad socialistų partija juos disciplinuotų. Kadangi seniai socialistai jauniklių nepaklausė, tai jaunikliai socialistai nusitarė daugiau nekooperuoti su Socialistų partija, kol "dešinieji socialistai" nebus sudisciplinuoti. Jaunikliai socialistai teigia, kad "dešinieji socialistai" baigia partiją sužlugdyti. Jaunuolių lyga nusitarė net iš New Yorko savo raštinę perkelti Chicagon, kad seniai socialistai jų nebekontroliuotų.

Jaunieji socialistai, kaip pasirodo, rinkimų klausimu paslydo į sektantinę poziciją, kuri jokios naudos socialistiniam judėjimui neteikia. Toks jų nusistatymas, suprantama, naudingas Goldwateriui, kuris labai trokšta, kad pažangiečiai neparemtų demokratų kandidatų.. Trockistai turi savo kandidatus, tai tokia politika Goldwateriui labai patinka.

X

Rusų ir anglų bažnyčia siekiasi vienybės

Rusų bažnyčios patriarchas Aleksiejus iš Maskvos buvo atvykęs į Angliją pasitarti su anglų bažnyčios galva. Po pasitarimo jie padarė pareiškimą, kad tarp abiejų sektų skirtumai labai maži ir todėl yra galimybė abi sektas suvienyti.

Patriarchas Aleksiejus nusiskundė, kad jo vadovaujamai sektai Tarybų Sąjungoje nelengva veikti. Jis mato, kaip tikinčiųjų gretos retėja. Todėl jis norėtų prisišlieti prie angliškosios ar kurios kitos bažnyčios ir gauti iš jos šiek tiek jam reikiamos paramos.

Romos katalikų hierarchija taipgi kalba apie visų krikščioniškų sektų vienybę.

X

Ligoninė neturtingam žmogui didžiulė nelaimė

Amerikinė ligoninių sąjunga skelbia, kad šiuo metu ligoninėn pakliuvęs žmogus priverstas mokėti maždaug po $40 į dieną. Virš savaitę išbuvęs turi susimokėti iki $300. O jeigu tenka pabūti keletą mėnesių, tai jau paskutines santaupas ligoninėms turi atiduoti.

1946 metais reikėdavo mokėti tik $9.39 į dieną. Tai matote, koks didžiulis dabar skirtumas. Tai parodo, kaip reikalingas nemokamas medicininis aptarnavimas, ypač pensininkams.

—:—

Laimėjo kovą

John W. Mass, San Francisco City College profesorius, 1953 metais buvo paleistas iš darbo. Mat, jis tuo metu atsisakė būti išdaviku savo draugų, atsisakė liudyti ragangaudžių komitetui.

Jis nesiliovė kovojęs ir dabar laimėjo. Grįžo į senąjį užsiėmimą ir kolegija turėjo sumokėti jam $120,000 nuo 1953 metų neatmokėtos algos.

Bevardis

JAUNYSTĖS PĖDSAKUOSE — BOSTONE

Šiemet rugpiūčio 12 d. sukanka 52 metai, kai aš palikau Lietuvą. Liepos pradžioje tą giedrią priešpietę įvažiavo į mūsų kiemelį vienu arkliuku vežimėlis. Jis buvo pilnas, iki drobynų viršaus prikimštas šieno, ir tame šiene keletas ryšuliukų ir pintinių, panašių į lagaminus. Priekyje, skersai vežimo ant drobynų viršaus buvo padėta lenta, ant kurios sėdėjo vežikas ir pora jau suaugusių sankeleivių, kurių vardų dabar jau nebepamenu.

Keletas kaimynų susirinko į mūsų sukrypusią samanotą bakužę mane išleisti ir mamytę nuraminti. Atsiklaupiau ant molinės aslos, pabučiavau paskutinį kartą Lietuvos žemę, kuri mane, kad ir prastai, šiaip taip maitino; pabučiavau motinos kojas ir rankas, kurios mane augino; pabučiavau ir surūkusioj sienoj kabančią medinę mūkelę — dėl ko, tuomet nežinojau ir dabar nežinau. Matote, tokie buvo tuomet įpročiai.

Važiavom pro Pušinavos kaimo pievas, kuriose, vaiku būdamas, purienas rankiojau; projos laukus, kuriuose, bandą ganydamas, vyturėlio čiurvirvėsio klausiau, pro ošiančius Lietuvos vyšnių sodus ir javais tyvuliuojančius laukus. Tie visi vaizdai prabėgo kaip sapnas.

Negaila man bakužės samanotos, nes ten daug vargau, kentėjau, skurdau. Gaila man Lietuvos gamtos grožio, kuris — retenybė pasaulyje. Gaila man buvo mamytės ir dviejų mažų broliukų, kuriuos palikau skurde.

Sulaiko

Po virš mėnesio kelionės atvykau į Bostoną, į šią garsiąją Ameriką, kurioj gyvenimo atmosfera man buvo svetima — šalta, nedraugiška.

Neišleidžia iš Bostono "Kašlegarnios," kaip New Yorko lietuviai vadino ateivių tvarkymo įstaigą — Castle Garden, kad esu per mažas. Laukiu ten už vielinės tvoros net tris dienas. Galop sesutė Marijona, kuri jau trejais metais pirm manęs buvo atvykusi į Worcesterį, atvyko mane išimti iš tos koncentracijos stovyklos.

Ji Worcesterio apylinkėje dirbo už mergą pas ūkininką už $3 savaitėje. Kai aš atvykau, ji metė darbą. Abu bedarbiai. Abu ieškom darbo. Mane vyrai nusivedė į Kansigmą, kaip lietuviai tuomet vadindavo Quinsigamond vielinį fabriką. Prašo pas bosą man darbo. Bosas pažiūrėjo į mane, pakratė galvą ir sako "No" — buvau per menkas tam darbui.

Važiuojam abu su sesute į Wilkensonvillio miestelio audinyčią. Ten sesutei tuojau davė darbą. O man, sakė, pažiūrės, gal duos vėliau. Ten jau buvo viena šeima lietuvių: Vilimas Skralskis, mano švogerio Petro Skralskio dėdė, už kurio vėliau mano sesutė ištekėjo. Gaunam vietą gyventi pas Vilimą. Grįžtam į Worcesterį geroje nuotaikoje. Keliamės į Wilkensonvillę.

Kaip vyriškiui, man sesutė paduoda visą mūsų turtą — tris dolerius. Aš juos į piniginę ir į užpakalinę kelinių kišenę. Grįžtant gatvekariu, kažkas ištraukė man iš kišenės visą tą mūsų turtą. Išlipom Worcestery Milburio gatvėje pliki kaip tilvikai. Marijona pasiskolina nuo ko ten penkinę. Bet jau laiko pinigus savo rankiniuke.

Nusikeliame pas Skralskius. Už savaitės ir aš gaunu darbą: grindis šluoti; $3 55-ių valandų darbo savaitei. Marijona dirba "nuo štukių," užsidirba nuo 6 iki 9 dolerių savaitėje.

Gyvenam penkių kambariukų kompaninėje stuboje devyni asmenys. Bet šiaip taip sutelpam. Namas be vandentiekio, be šilumos. Jis stovi dirbtuvių išmatomis užterštos Blackstone upės krante. Bet mes jauni žmonės. Smagu ir gerai, bet tik dirbam. Vienerius metus dirbau Wilkensonvillėje, dvejus — Fishervillėje, irgi medvilnės fabrike, jau už kirpėją, ir algos jau 6 doleriai savaitėje.

Tie miesteliai dabar atrodo lyg šmėklos miesteliai. Medvilnės pramonei iš čia pasitraukus, tik gazolino stotelės pakelėje. Tos stubelės, kuriose aš gyvenau prieš 50 metų, sukrypusios, aptrėsusios, baigia į žemę nugrimsti.

Daug čia mano takelių išminta, daug jaunatvės svajonių pripinta ir daug ašarų išlieta, — ten kalnelyje, netoli buvusios McGuire farmos, kur verkdavau ilgėdamasis savo mamytės ir brolikų. Sesutė Marijona, kuri jau 14 metų kai ilsisi Leicester, Mass., kapinėse, ten, kalnelyje tarpe juodžaliųjų pušelių, jau buvo ištekėjusi ir gyveno kitame mieste. Aš, nemokėdamas nei anglų kalbos, nei šeimininkų lenkų, pas kuriuos gyvenau, buvau slegiamas ilgesio ir nerimo.

Pagaliau persikėliau į didesnį miestą, į Worcesterį. Čia dirbau prie odos apdirbimo, audžiamųjų staklių dirbtuvėje ir galutinai, prieš įstojimą į laivyną — Worcester Machine Screw Co., kuri, pirmojo pasaulinio karo metu išdirbinėjo šriubelius orlaivių motorams.

Ta šriubelių gamyba mane įvargino. Penkiasdešimt penkių valandų darbo savaiužmažą atlyginimą.

JAV laivyne

Vieną vakarą einu namo suodinas, alsiejuotas, išvargęs ir matau skelbimą "Stok į laivyną. Išmokysim mechanikos — net ir gasolino inžiną suremontuoti."

Įstoju į JAV laivyną 1917 m. gruodžio 8 d. Nieko panašaus! Reikia grindis valyti, laivų šonus dažyti ir sargyboje stovėti — tai ir visas mokslas! Bet visgi, iki baigiau tarnybą, pasiekiau puskarininkio laipsnį.

Noriu būti pilnas karininkas. Bet tam reikia universiteto mokslo. O aš nė pradinio neturiu. Galop tapau sužeistas. Kaip sužeistas veteranas, gavau progą mokytis. Baigiau Massachusetts Institute of Technology — MIT — 1926-ais metais, kaip diplomuotas statybos inžinierius, ir praktikavau, beveik iki šiol, savo profesiją.

Bostone

Čia prasidėjo mano naujas grafija. Tačiau aš neturiu tikslo su ja skaitytoją varginti.

Šią vasarą man teko lankytis Amerikos šiaur-rytiečiuose. Be kitų miestų, aplankiau ir Bostoną, kurį aš skaitau Amerikos civilizacijos lopšiu. Na, aplankiau ir vėl savo mokyklą—MIT, Cambridge, Mass., mano jaunystės svajonėmis išpintus takelius.

Čia prasidėjo mano naujas gyvenimas. Čia svajonių tinklus pyniau. Iš čia gyvenimo horizontas buvo šviesus ir daugiaspalvis. Čia tuomet aš maniau, kad esu galijotas, nugalėsiu gyvenimo kliūtis ir sutvarkysiu pasaulį pagal savo planą.

Nepasiekiau pačių viršūnių socialinio gyvenimo tvarkyme. Tačiau išmokau šiek tiek logiškiau protauti ir realiai į gyvenimą žiūrėti. Nors MIT yra vien tik technikos mokykla, bet technikos mokslas yra gilus gamtos paslapčių mokslas, ir jis išmoko skaitytis su tikrenybėmis, o ne spėliojimais ir pasakomis.

Todėl po beveik 40 metų po mokslo baigimo, čia grįžus, kažkas sužadino daug minčių ir garsiai vaidentuvėje suskambėjo prisiminimų varpas. Savo prisiminimais ir įspūdžiais noriu plačiau su skaitytojais pasidalyti.

Iš praeities

William and Mary kolegija Virginijos valstijoje jau buvo pagarsėjusi kaip mokslo židinys dar kolonijiniais laikais, tai yra prieš 1776-us metus. Ji ir dabar garsi kolegija.

Dar 1861 metais, prieš pat pilietinį karą, William Burton Rogers, viršminėtos kolegijos akademikas, įsteigė Bostono Boylston gatvėje inžinerijos ir technikos mokyklą, paremtą chemija, fizika ir matematika. Iš kandidatų į šią mokyklą buvo reikalaujama žinojimo svetimų kalbų, kaip prancūzų, vokiečių, ispanų arba lotynų. Tačiau lotynų kalba nebuvo šioje mokykloje būtina, kaip kitose aukštesnėse mokyklose, ir didžiuma mokslininkų tuomet aštriai kritikavo šią inžinerijos mokyklą.

Ji buvo pavadinta **Massachusetts Institute of Technology** — trumpai žinoma kaip MIT. Vadovaujant MIT prezidentui Richard C. Maclaurin, 1916 m. Cambridge, Mass., Massachusetts Ave. ir Memorial Dr., šiauriniame Charles upės krante, buvo pastatyti puikūs MIT pastatai, kur jie ir dabar tebestovi; tik dabar jau labai daug naujų MIT pastatų pridygo abiejose Massachusetts Avenue pusėse, kuomet mano laikais (1922-1926 m.) tik rytinėje Massachusetts Ave. pusėje tebuvo MIT pastatai.

Tąsa 5-tame pusl.

Šen ir ten pasidairius

Ne vien tik mes vieni lietuviai turime juokdarių ir idiotų, visokių "vadūotojų." Tokių turi ir kitos tautos, ir dar kvailesnių.

Atsitiktinai man teko pasikalbėti ir pasiginčyti su vienu lenkų tautybės veikėju, fraternalinio klubo pirmininku. Jis tvirtai įsitikinęs, kad šiuolaikinė Lenkijos socialistinė vyriausybė bus nuversta ir atsteigta senoji buržuazinė santvarka. Ir dar pridūrė, kad lenkai ir visą Vilniaus sritį vėl atsiims iš lietuvių—tokį pat plotą, kokį buvo užėmęs Želigovskis...

—:—

Kipro saloje karo grėsmė truputį atslūgusi ir kipriečių graikų santykiai su turkais pagerėję, ginkluoti susirėmimai suretėjo. Tai dėka Tarybų Sąjungos užtarimo jaunutės ir mažytės Kipro salos respublikos, kurią Vakarų imperialistai bando panaudoti savo militarinėms strategijoms. Dabar Vakarų imperialistų blokas rimtai susirūpinęs, kad Kipro sala netaptų kita Kuba.

—:—

Pietiniame Vietname amerikiečių aukštosios militaristų komandos smegenų trustas subliūško. Amerikiečiai buvo ne juokais suplanavę išmušti visus partizanus. Su dolerio pagalba jie prisijaukino apie 4,000 kalnų gyventojų, juos gerai apginklavo, išlavino kaip vartoti ginklus, kad daugiau komunistų užmuštų, ir karas bus laimėtas! Pagaliau kalniečiai sukilo prieš centrinę vyriausybę ir pareikalavo sau neprikausomybės!

—:—

Filadelfijos miesto biznieriai ir kai kurie valdžios pareigūnai bando pasipelnyti iš kilusių negrų riaušių praėjusio rugpiūčio pabaigoje. Pirmiausia buvo apskaičiuota, kad riaušininkai, daužydami krautuvių langus ir jas apiplėšdami, padarė nuostolių už suvirš 4 milijonus dolerių. Miesto burmistras Tate užsispyrė pakelti taksus ant nejudinamojo turto. Taksų mokėtojai ir didžiuma miesto Tarybos narių griežtai pasipriešino. Biznierių nuostolių ištyrimui paskirta speciali komisija, kuriai sumokėta už darbą $5,000.

Komisija, dar nebaigusi savo darbo, jau paskelbė savo tyrimo duomenis tik apčiuopiamai, kad nuostolių gal bus tik pusantro milijono. Išryškėjo, kad viskas buvo biznierių keleriopai išpūsta, padauginta. Jeigu iš kurios parduotuvės riaušininkai paėmė 5 poras avalynės, tai parduotuvės savininkas sako — 50 porų batų, suknelių arba kostiumų paimta. Riaušininkai neišdaužė nė tiek daug krautuvių langų, kiek komercinė spauda buvo rašiusi.

Yra paskalų, kad krautuvininkai, kurių biznis buvo prastas, patys paleido kokakolos buteliuką iš vidaus į savo krautuvės langą.

Kiekvienas eilinis skaitytojas žino, kad milijonas dolerių — tai didelė suma. Todėl kaipgi juodaodžiai "riaušininkai" galėjo iš krautuvių išsinešti tiek daug vertingų reikmenų? Juk gatvėse švaistėsi gerai išlavintų 1,500 policistų! O po riaušių detektyvai su policija, darydami kratą, vaikštinėjo nuo namo į namą ir atimdinėjo pavogtus daiktus. Prie to, kiekvienas biznierius turi apsidraudęs savo krautuvės vertybes. Tai ko jie dar priekabiauja prie miesto, kad šis jiems atlygintų už nuostolius?

—:—

Gyvename Amerikoj, turtingoj šaly. Turėtų būti visi sočiai pavalgę ir tinkamai apsirengę. Neseniai senstelėjęs vyras atėjo į seneliams pagalbos teikimo raštinę ir, susijaudinęs, sako: Aš šiandien dar nieko nevalgęs, ar duotumėt man nors kiek pagalbos, kad galėčiau pramisti iki gausiu čekį iš Socialinės apdraudos?

Po kruopštaus apklausinėjimo, senukui davė $15 iš įsteigto Clevelando fondo (1957 m.). Daugelis senukų, gaudami menkas pensijas ir nenorėdami eiti į biednųjų namus, skursta dėl nedatekliaus. Prašymas maisto — tai ne viena problema: dažnai maldauja įstaigoje avalynės, marškinių ir kitko.

—:—

Gamtos šposai Alaskoje. JAV mokslininkai kelis kartus buvo nuvežę į Alaską mūsų naminių musių išbandyti, ar musės tenai veisis ir gyvens. Pasirodė, kad iš šiaurrytinių valstijų atvežtos musės Alaskoje neilgai gyvena. Nespėjusios nė kiaušinėlių sudėti, stimpa. Todėl Alaska laisva nuo musių.

Pregresas

ELEKTRINIS PIANINO DERINTOJAS

Baku radiomėgėjas inžinierius - naftininkas V. Borickis sukonstravo originalų elektrinį prietaisą. Juo galima labai tiksliai suderinti pianiną ar bet kurį kitą klavišinį muzikos instrumenta.

Patogus ir paprastas elektrinis derintojas susideda iš mechoninės ir elektroninės dalies. Juo gali derinti ir žmogus, neturintis muzikinės klausos. Optinis prietaiso indikatorius signalizuoja apie tikslų stygos suderinimą. Vidutiniškai rojalis suderinamas per valandą.

LIETUVA GAVO 2,500,000 UNGURIUKŲ

Neseniai Arnėnų žuvininkystės ūkio darbuotojai į Dubingių ir kitus ežerus išleido 150,000 unguriukų. Tuo pat metu Dūkšto, Daugų, Telšių ežerus papildė net 600 tūkstančių unguriukų.

Unguriukai gauti iš Anglijos. Viso šiemet Lietuvos ežerai pasipildė apie 2,500,000 unguriukų.

LAIKAS NESUKRITIKAVO

1933 m. atspausdinau recenziją apie almanachą "Darbą". Joj išnagrinėjau Venclovos, Borutos, Jakubėno, Montvilos kūrinius. Tie autoriai buvo ir trečiafrontininkai. Recenzijos išvados visumoje sutampa su tomis išvadomis, kurias nūdien Lietuvių literaturos mokslas daro apie tuos rašytojus. Tuomet kai kas abejojo, kad iš trečiafrontininkų išryškės ryškūs darbo žmonių rašytojai. Istorija tokios abejonės nepatvirtino. Šį straipsnį atspausdinau 1933 m. liepos 7 d. "Laisvės" skyriuje "Proletarų menas". Pateikiu beveik pilną jo tekstą:

"Darbas" bedarbės metu

Lietuvoj nei vienas revoliucinis proletarinis rašytojas savo kūrybos šiandien dėl fašistinės cenzūros negali parodyti darbo masėms. Kai kurie prieš cenzūrą griebiasi "lapės" proto: duodami šios dienos vaizdą, pažymi, kad kalbama apie praeities epochą. Įveda n eiš Lietuvos gyvenimo personažus ir t. t. Marksistiško literatūrinio žurnalo nėra, kuriame galėtų reikštis revoliucinių proletarinių rašytojų jėgos. Ėjo "Trečias frontas." Iš pradžių jis buvo demokratiškas bei klerikališkas. Vėliau pasuko marksizman. Dėl "Trečio fronto" krypties kilo konfliktų. Keli trečiafrontininkai norėjo, kad "Trečias frontas" būtų kaip SSSR žurnalas. Kita — oportunistiška, grupė prieš tai pakėlė triukšmą. Bet visi oportunistai buvo nustumti šalin. Ir "Trečias frontas" 6 nr. žadėjo pasirodyti su raudona burna. Fašistai nusigando ir konfiskavo". Pasirodo, kad 1931 m. Guzevičius irgi svajojo apie pažangų žurnalą. Jis Bruno Jesenskiui pasiūlė trečiafrontininkus įtraukti į Maskvoje leidžiantį rusų kalba žurnalą. Guzevičių sušėmė. Todėl ši idėja buvo neįkūnyta. Dabar negalima sutikti, kad to žurnalo pirmieji numeriai buvo klerikališki. Toliau seka: "Krizė. Visuose miestuose pulkai alkanų bedarbių. Bet už juos užstoti viešos spaudos nebuvo. Griežtesni dirbo tyliai. Jie atsisakė dalyvauti liberališkoje, socialdemokratiškoje ir eseriškoje spaudoje. Šit triukšmingu bedarbės metu išeina "Darbas". Šioj knygoj dalyvauja ir eserai. Ką jie parodė?

Jei dėl fašizmo negalima dirbti revoliuciškai, tai oportunizmas gaminti vergiškus dalykus. Šit K. Borutos "Apysaka apie paukštį buką". Apysakos turinys — didysis karas ir valstiečių vargai. Rodos, reikėtų džiaugtis vaizduojant taip opų dalyką. Deja, apysakoj nė žiežirbos revoliuciniškumo. Apysakos tipas Bauba — vergas. Jis klūpinėja ir maldauja. Po karo valstiečiai vargsta be namų, gyvena apkasuose, duobėse. O čia dar "nepriklausoma" valdžia eksploatuoja valstiečius licitacijom ir mokesčiais. Boruta įveda vergo tipą — Baubą, kuris nekovoja, bet elgetiškai maldauja budelius. Argi gali valstiečiai taip reaguoti į eksploataciją? Jei valstiečiai elgetaus, jie amžinai liks vergais. Tai kodėl pas Borutą valstietis nekovotojas? Į tai atsako rašytojo pasaulėžiūra. Autorius, laikydamasis eserizmo, visuomet kalba savo vardu. Jis masei neleidžia veikti. O individuališki jo tipai vergiški. Jo reportažinis dalykas "Po svetimus kalėjimus" perdėm dvokia reakciškumu. Tai panegyrika Ispanijos kalėjimams. Šia proga Boruta kelia į aukštybes sindikalizmą, maksimalizmą, eserizmą ir anarchizmą. Bet visa tai proletarams bala! Jis nesąmoningai puola bolševizmą ir Sovietų Rusiją..." Tuomet teko Borutą pakritikuoti todėl, kad jis nesuprato marksizmo idėjų. Pokario laikotarpiu Boruta įsijungė į tarybinės literatūros tėkmę sėkmingai.

Toliau seka: "Eikim prie Vytauto Montvilos novelės: "Simas Dundelė statė bažnyčią." Iš pradžių Dundelė bučiavo kunigui rankas, bet kunigo apgavystė pratrynė akis. Jis lieka bedieviu ir į darbininkus rėžia: "Kunigai tik įkalbinėjo kažkokį Dievą (dievas! A. B.), o iš tikrųjų jo nėra. Kiekvieną kunigo žodį lydi melas, o jo žingsnius— apgavystė."... Bet bedieviu ir buržujus gali būti. Nėra nuoseklaus kovingumo. Jei kuris novelės tipas lieka heroju, tai jis turi iš kitų išsiskirti ne bedieviškumu (to per maža), bet griežtu revoliucionišku mu. Tas tipas turi būti ryškus savo klasės propagatorius.

Kitoks Montvila eilėraštyje apie "Bedarbį", kur atsisako nuo vergystės ir "per kalėjimus eina išalkęs laimės žemėje sutverti". Bet vis tik tie poezijos vaizdai toli ligi marksistiško poeto griežtumo. (Nors Montvila savo pasaulėžiūra ne eseras!). Su poezija pasirodė jauna moteris H. Lukauskaitė. Bet, turint mažai medžiagos, apie ją negalima kalbėti nei teigiamai, nei neigiamai.

Iš recenzuotų autorių išsiskiria K. Jakubėnas savo skambiom "dalgio brolio dainom". Jis savo muzikališka forma primena Sovietų Rusijos valstiečių poetą Sergiejų Jeseniną. Bet Jeseninas savo revoliucijos meto poezijos ideologija Jakubėną pralenkė. Jis ne tik, kaip Jakubėnas, dainavo apie valstiečių nedarbą, bet ir apie Komuną. Jakubėnas jeseniškai nešaukia: dieve dieve. (Jis poezijoje dievo niekuomet nemini. Jo poezijoje dievo nėra!). Bet Sergiejus Jeseninas nepatenkino didelį komunistinį kritiką A. Voronskį, tai K. Jakubėnas dar daugiau nepatenkina... Jakubėnas eina Jesenino kūrybos viduriu — valstiečių revoliucijos liepsnoje. Jis toli ligi to, kad posmuotų apie Marksą, Leniną, Komuną, kaip posmavo Jeseninas. Mat, jis fanatiškai nusistatęs prieš marksizmą ir persiėmęs eserizmo. Jakubėno "dalgio brolių dainos" galima prilyginti Jesenino "Draugui", kur tėvas sūnų mokina dainuoti marseljezę. Gi Jakubėno visa daina lyg marsaljezė. Todėl jis dėl fašistinio režimo buvo priverstas pažymėti, kad daina iš 1831 m. mužikų sukilimo. Bet vis tik dalį posmų suėdė karo cenzūra.

Iš "Darbo" griežtai išsiskiria A. Laisvydas (Venclova!) su savo novele "Po auksiniu Italijos dangum". Tokio tipo noveles gali parašyti tik tikras marksistas... Mes nustebom, kad Venclova paklydo "Darban". Juk organizuojant "Darbui", jis buvo pasisakęs: "Ne vienam iš mūsų su eserais nepakeliui" (Man laiške. A. B.). Tai kodėl pagaliau Venclova prisidėjo prie "Darbo"? Kas privertė? Juk jo apysakos turinys griauna tą, ką sako eseras Boruta. Tai kaip reaguoti į tokį faktą? Čia atsako paties Venclovos novelė. Cenzūra nei žodžio nepraleidžia kairesnio. Lietuvos fašizmas šėlsta. Bet viešai prieš fašizmą nepasisakysi. Venclova "Lietuvos auksinį dangų" pavožė po Italijos dangum, kur tas pats despotiškas fašizmas, slaptas darbininkų veikimas, budelių persekiojimai ir šnipinėjimai kovos žmonių. Novelės revoliucioniškas tipas Benavente Rinaldi nelietuvis. Tai vis šmugelis prieš cenzūrą, kad nuduoti, būk tai kalbama ne apie lietuviškus budelius. Bet taip tenka dangstytis...: vietoj komunos minėti "darbininkų respubliką", vietoj komunizmo — socializmą ir t.t. Dėl to dalykas išeina autoriaus nucenzūruotas ir sureakcintas.

Kaip Venclova apysakoj reaguoja į šios dienos kapitalizmo priešiškumą, fašizmo dūkimą, darbininkų išnaudojimą ir t.t.? Prašom! Novelės turinys — slaptas darbininkų veikimas prieš fašizmą. Bet, kada aplinkui šnipai, kovos žmogui kiekvienu momentu gresia pavojus. Todėl "reikia naudotis laisve, reikia kuo greičiausia skubėti". Taip veikia masėje Benavente Rinaldi. "Jis veža slaptų darbininkų organizacijų nutarimus. Jis veža laiškus, kurie bus paskelbti užsienio socialistinėj (komunistinėj) spaudoj". Taip vaizduojamas Italijos darbininkų veikimas, bet taip yra ir Lietuvoj. Darbininkams legalus darbas neįmanomas. Komunistai, kaip tas Italijos revoliucionierius Benavente Rinaldi, slaptai veža revoliucionierių rankraščius užsienin, o iš ten gabena Lietuvon revoliucinę literatūrą. Komunistų veikimas fašistams baisus. Fašistinėj Lietuvoj "Kalėjimų dygsta vis daugiau, darbininkus velka į rūsius".

Visų šalių imperialistai rengiasi proletarus paskandinti kraujo tvane. Venclova pastebi karo pavojų: "...Rengiamas karas... Mus visus varys iššudyti. Dėl kapitalistų ir buržuazijos interesų. Bet mes neisime...! Darbininkai susipras. Jie ginklus atsuks į savo pačių išnaudotojus". Nors proletarinė kova apmokama laisvės ir gyvybės nustojimu, bet kovos darbas artina darbininkų laimėjimą. "Revoliucijos ilgai laukti nereikės. **Proletarui šiandien nėra gyvenimo"** (Mūsų pabraukta. A. B.). Todėl jis turi prisidėti prie pagreitinimo revoliucijos gaisro užkūrimo. Darbininkai dirbo dieną ir naktį. Bet vis tiek skurdo. Todėl nuo šiandien turi dieną ir naktį kovoti. Nes kitaip mus alkanus kapitalistai armotoms užmigdys amžinu miegu.

"Juodasis fašizmas turi žūti! Tegyvuoja socialistinė darbininkų respublika!.." Taip respubliką sveikino valstiečių poetas-bolševikas Jeseninas. (Dabar priduriu, kad Jesenino negalima laikyti bolševiku, nors jis yra kovingas poetas. A. L.). Bet kol nebus užgniaužtas kapitalizmas, respublika negali gyvuoti. Buržuazijos ėdrumą viešpatauti teatlaikys darbininkų Sovietų diktatūra, kaip šiandien yra SSSR.

Venclova vienintelis Lietuvoje rašytojas, kuris domina komunistinį kritiką....

Šiandien tokiems rašytojams Lietuvoje nėra spaudos. Bet negalima tylėti. Nejau pūdys talentą proletrevoliucinis rašytojas? Nepateisinama dėl sąlygų nedirbti kovos darbo. Tik oportunistai lenkiasi pavėjuj. Revoliucinis komunistinis rašytojas turi nuolat dirbti. Jis su savo kūryba pasieks ir Ameriką. Penkiuos kontinentuos užteks žurnalų! Kovos vietas visuomet galima užimti. Mes turim duoti ne vien talentingus dalykus, bet prie talento turime daugiau pridėti. (Turėjau galvoje kovingumą. A. L.). Tik buržuaziniai rašytojai duoda savo raštams išsigulėti. Gi revoliucinis proletrašytojas turi dirbti kasdien.. Nėra didesnio nusikaltimo, kaip tylėti tokiomis aplinkybėmis. Mes turime atsisakyti taip dirbti, kaip mums diktuoja fašistai, socialdemokratai, eserai ir kiti visų šventųjų litanijos dalyviai.

A. Bedaitis

1932 m. lapkričio 18-19 d.

Recenzija parašyta tuoj išėjus knygai. Tik pavėluota prisiųsti... spaudai. — **Autorius".**

Taip rašiau prieš 30 metų apie lietuvių pažangiuosius rašytojus. Labai džiugu, kad tie rašytojai, kuriuos tuomet laikiau pažangiaisiais, vėliau jie tapo lietuvių literatūros žvaigždėmis. Recenzijoje neminėjau Baltušio. Toj knygoj perskaičiau jo apysaką. Patiko. Bet tuomet Baltušio visiškai nežinojau. Todėl ir nerašiau. Ši recenzija atspausdinta "Laisvėje".

A. Liepsnonis

1964 m. IV-17, Kaunas.

Vilniaus profesinių sąjungų kultūros rūmų mišrus choras.

Aitvarą leidžia

Ten, kur baigias nauji kvartalai,
ten, kur langus į mišką atveria,
būsimieji gagarinai, taliai,
šostokovičiai leidžia aitvarą.

Jiems pasaulio lubos per mažos,
jų svajonė — aukšta ir didelė.
O balkonuose snaudžia pižamos
ir šventadieniška idilė.

Išsižioja balkonai bart
basakojų vaikiūkščių klegesį.
Ne, balkonai—ne aukščio riba,
jie, lyg pareigos atsakingos slegia.

Atsistosiu ir imsiu šaukti
į tuos langus, ramybei atvirus:
—Žmonės, imkite SAVO aukštį,
leiskit SAVO gamybos aitvarus.

Aš užtikrinu, žmonės: verta
šitos žemės kalnais ir kloniais,
Vaikščioti galvą užvertus,
bėgt paskui SAVO svajonę.

Justinas Marcinkevičius

Poetas Eduardas Mieželaitis apie kuriamą naują žmogų

Spaudos Agentūra "Novosti" (APN) perduoda Leninin ės premijos laureato Eduardo Mieželaičio straipsnį "Kuriant naują žmogų," kuris buvo patalpintas 1964 metų liepos mėn. 16 d. laikraštyje "Učitelskaja gazeta."

Mano jaunystė praėjo sunkiausiais mano tėvynei metais, kuomet į valdžią veržėsi fašistai. Gimnazijose viešpatavo dvasinis ir fizinis muštras. Išimtimi, turbūt, buvo tik mūsų, Kauno trečioji. Mes, komjaunuoliai-pogrindininkai, organizavome Vinco Kudirkos vardo kuopą (būrį). Mūsų santykiai su mokytojais nesibaigdavo oficialiomis pamokomis. Greta šiurkščių, valdiškų, piktų viršininkų mūsų progresyvūs mokytojai atrodė ypatingos kilmės žmonės.

O svarbiausia, aš gimnazijoje sutikau jį — pogrindininką — komunistą, mokytoją Juozapą Banaitį, kuris ir dabar man yra harmoningo žmogaus idealu.

Jis buvo ištikimas vienai idėjai, buvo kovotojas už liaudies reikalą, švelnus ir kilnus žmogus. Jis puikiai žinojo muzikos teoriją, jo atliekami koncertai violončele skyrėsi skoniu ir grakštumu. Jis buvo puikus stilistas — tuo laiku buvo išleidžiami jo pirmieji prozos kūriniai. Jis mėgo Bloką ir Majakovskį. Tačiau visų pirmiausia jis buvo pedagogas. Čia jo kantrybė, kūrybingumas, išradingumas, dvasinis dalyvavimas buvo neišsenkamas.

Pamenu, tais nesmagiais metais ateidavo ir skausmas, ir nuovargis, ir nusivylimas. Kaip jis mokėjo paveikti, pakelti, nuteikti. Grįždamas Kauno darbininkų priemiesčio tamsiomis gatvėmis su atsišaukimais užantyje, aš dar ilgai nagrinėdavau mintyje jo žodžius ir visada juose rasdavau ramstį. Mokytojas tiki!

Jis buvo didžiausias optimistas ir mokėjo juo užkrėsti mus, paauglius.

Aš vėl susitikau su juo tomis dienomis, kada degė kaimai, krito bombos, mirė sužeisti vaikai. Jis buvo griežtas, pergyvenantis, tačiau nepalenkiamas. Šaltos dienos ankstų rytą jis paskambino man:

—Eduardai, tuojau pat išversk Simonovo "Lauk manęs."

Vakare mes jau sėdėjome prie mikrofono. Jis skaitė Informbiuro pranešimą, atsišaukimus. Okupuotoje teritorijoje klausėsi mano mokytojo balso. Dabar mikrofonas priešais mane:

—Lauk manęs, ir aš sugrįšiu. Tik labai lauk, — lėtai pradėjau aš. Jis delnu uždengė veidą.

Juozapas Banaitis šias eiles skaitė sunkiausiomis dienomis, kuomet vokiečiai vapaliojo apie Maskvos pagėmimą.

Gyvenime būna visaip. Ir pas mane buvo dvasinio nuovargio minutės, atrodė, neparašysiu daugiau nė eilutės. Mano mokytojas ieškojo manęs, kalbėjo su manimi su skausmu, pavojumi ir... nenustojo tikėti.

Viskas bus gerai, Eduardai. Rašysi, dirbsi. Pas tave bus knygos.

Jis buvo pirmasis, kuris paskambino man ir pasveikino su Lenino premija. Ir pirmajam iš visų aš jam paspaudžiau ranką. Mes apsikabinome.

Jis buvo talentingiausias žmogus. Aš visada su širdgėla įtariau, kad jis savo talentą išdalino mums, jo mokiniams, nė sekundės nepagalvodamas apie dovanos duosnumą. Juk jis buvo mūsų mokytojas.

Gimnazijos metais pas mus literatūrą dėstė Salomėja Nėris. Su mano eilėraščių ištraukomis ji susipažino ne visiškai paprastu būdu. Atėmė jas per pamoką nuo mažytės dailininkės — gimnazistės Vandos. Perskaitė ir su šypsena grąžino:

—Perduok tam berniukui, tegul tęsia toje dvasioje.

Ji buvo mano reikliausiu, griežčiausiu ir draugiškiausiu kritiku. Dargi! Juk ji buvo mano mokytoja.

Karo metais aš gavau užduotį skubiai išvykti į Gorkio sritį. Čia buvo evakuota Lietuvos pionierių stovykla. Tie vaikai pirmieji pamatė karo veidą. Daugelis buvo sužeisti. Rizikuodami gyvybe juos išvežė iš pajūrio miestelio dalinio kariai. Aš sutikau išgąsdintus, liūdnus vaikus. Jie prašė perduoti laiškus ir piešinėlius tėvams, apie kurių likimą nieko nežinojo. Aš tuos laiškus ir piešinius atvežiau Salom. Nėriai. Mes pas ją paprašėm, kad parašytų brošiūrą, kurią išmesime virš okupuotos teritorijos.

Po kiek laiko Nėris paskambino:

—Atvažiuok pasiimti medžiagą.

Ji man įteikė lyrinę poemą "Mama, kur tu?," kuri vėliau įėjo į mūsų mokyklos chrestomatiją.

Mes su Nėrimi išvykdavome į frontą, į lietuviškus dalinius. Skaitėme eilėraščius, stovėdami ant sunkvežimio lyjant lietui. Kariai gulėjo ant lietpalčių, nejudėdami.

—Garsiau, prašome, garsiau,—paprašė kas tai. Salomėja Nėris perdavė man rankraščių lapelius. Aš skaičiau savo mokytojos eiles.

Ir dar vienas susitikimas pasiliko atmintyje visam gyvenimui. Iš matematikos aš buvau pats paskutinis mokinys klasėje. Juozas Gailevičius, mūsų mokytojas, matematikos vadovėlio autorius, mano atžvilgiu buvo griežtas, reiklus ir nenuolaidus. Ir visgi pasiekė savo — privertė mokytis. Ką aš daryčiau be matematikos konkrečiai mūsų amžiuje? Aš su juo susitikau gatvėje tik ką išvadavus Kauną.

—Aš girdėjau tavo balsą per radiją, — pasakė jis man. — Ir esu patenkintas, kad iš tavęs išėjo žmogus. Tačiau, — antakiai jo susirautė, — neužmiršk matematikos.

Senukas, sulinkęs, labai skubėjo.

—Kur? — paklausiau aš jo.

—Kaip, kur? — nustebo jis.

—Laikas atidaryti mokyklą.

Jis buvo mokytojas! Aš ilgai žiūrėjau į tolstantį mokytoją ir su švelnumu prisiminiau jo vienetus.

Daug metų aš ėjau prie šių minčių ir išvadų, kurios atsispindėjo knygoje "Žmogus." Man norėjosi iškelti Žmogaus problemą. Mane ruošė tam visu gyvenimo pavyzdžiu, visų savo minčių sudėtimi mano mokytojai.

Man atrodo, kad ją parašė pats Žmogus. Pats parašė apie šviesų veidą, apie akis, panašias į dvi saules, apie lūpas, kurios liepsnoja, kaip raudona vėliava, apie savo pūslėtas, raumeningas rankas, kurios kuria stebuklus, apie savo neramią širdį, kuri stuksena krūtinėje, lyg varpas saulėtekio metu. Pats žmogus sukūrė šią knygą viso savo gyvenimo kasdieniniu darbu ir rūpesčiais, džiaugsmais ir sielvartais, vargu ir laime, didvyriškumu ir žygdarbiu. Žmogus — pats gražiausias iš visų žemės pirmūnų, Žmogus—mano pirmoji pastovi meilė ir rūpestis.

Savo laiku šį žmogų iš pagrindų uždengė vienos asmenybės kultas. Į ją buvo nukreiptas viso meno dėmesys. Kuomet šis kultas buvo pašalintas, į pirmąjį planą visame savo didingume iškilo žmogus, ir didis ir paprastas, su savo sveiku kūnu ir dvasia, visame savo gražume. Kuomet mes iš naujo grįžome prie paprasto žmogaus ir su atidengtomis akimis įsižiūrėjome į jį, tai pirmasis įspūdis buvo toks, lyg tai mes įgavome jį iš naujo. O naujai įgytas visada būna begaliniai gražus, didingas, patrauklus.

Vienas skaitytojas paklausė manęs:

—Jūs vaizduojate gražų ir didelį žmogų. Tačiau argi jis jau yra? Ar matėte jūs jį? Argi tai ne ateities žmogus?

—Aš sutinku su tuo, kad mano lyrinis herojus gavosi hiperbolinis.

Bet aš tikiu, kad toks žmogus jau gimė, jis jau yra, jis gyvena, ir niekas nesulaikys jo augimą. Aš nuo skaitytojų gaunu daug laiškų. Iš jų visų aš padariau vieną bendrą išvadą: jeigu žmogus dar pilnumoje ir nesijaučia tokiu, tai jis begaliniai nori būti gražiu ir tikru. Argi mes nematome šiandieną tokio žmogus veržimosi į realų gyvenimą? Tai neginčytina. Ir tai visų svarbiausia.

Yra Vakaruose rašytojai, kurie deda nemaža pastangų, kad sukurti tokio žmogaus priešingybę — antžmogį. Antžmogį—savo instinktų vergą, žemų jausmų. Man norėtusi rimtai pasiginčyti su antžmogio koncepcija, kurioje būk tai yra amžinas ir neišsprendžiamas konfliktas tarp Kaino ir Abelio, su koncepcija minus—žmogus.

Mes, poetai ir dailininkai, turime savo rūšies ginklu kovoti už harmoningos, gražios ir tobulos asmenybės formavimą.

Kremliaus salėje aš girdėjau pagarbos ir prisipažinimo žodžius, nukreiptus į mokytoją. Rūpinimasis apie liaudies mokytoją pripildo širdį pasididžiavimu. Kadangi šis rūpinimasis — tikriausias naujo žmogaus gimimo ir augimo pagrindas.

Aš galvoju apie mokytoją, apie mano bendražygį ir amžininką.

Nagrinėdamas kaip mokslininkas, projektuodamas kaip inžinierius, kurdamas kankinimuose, kaip poetas ir dailininkas, naujo tarybinio žmogaus paveikslą, liaudies mokytojas turi vieną neginčytiną pirmenybę. Jis praktiškai kuria tą žmogų, atskleidžia jo žmogiškąją individualybę, daro asmenybę. Asmenybę, be kurios neįmanomas kamunizmas.

APN

JAUNYSTĖS PĖDSAKUOSE --- BOSTONE

(Tąsa iš 3-čio pusl.)

Pradžioje MIT teturėjo tik šimtą studentų. Dabar —virš 5,000. Pusė jų siekia Master's arba Daktarato diplomų. Norinčių įstoti į MIT randasi labai daug; bet priima tik pačius gabiausius. MIT nori ne kiekybės, bet kokybės (not Quantity but Quality).

Saulėtą rugpiūčio rytą būtų buvę malonu ir Charles upės krantinėmis pasivaikščioti; tačiau tie baltuojanti pastatai, kuriuose per 4-erius metus turėjau tiek džiaugsmo ir kartais nerimo, kuomet egzaminai vienąme ar kitame kurse nepasisekdavo, mane lyg magnetas traukė. Nors vasara, bet studentų aplink matėsi daug. Su jais ir aš įeinu į chemijos departamento vestibulį, rytinio pastatų komplekso sparne.

Skambaliukai zirzia, šaukdami studentus į klases. Aš pasilieku erdviame vestibiulyje. Mano kairėje—tašyto akmens sienoje chemijos elementų lentelė, žinoma, kaip rusų genijaus chemijos moksle **Mendelejevo Lentelė:** pamatinių tais laikais žinomų medžiagos elementų sąrašas, kuomet atomas buvo pamatinė, nesuskaldoma medžiagos dalelė. Šalia Mendelejevo Lentelės Mendelejevo bronzinis (žalvarinis) atvaizdas. Atvaizdai granito fone yra dar ir kitų mokslininkų: Boyle, Lavoiseir, Zosimas, Ko Hung, Kanasov, kurie daug atliko chemijos mokslo srityje.

Mano dešinėje, irgi tašyto akmens sienoje, bronziniai atvaizdai kitų mokslo milžinų fizikos srityje. Jų vardai: Archimedes, Maxwell, Paraday, Ampere, Newton ir Galileo.

Jų prasmė

Nenoriu jus varginti, cituodamas angliškai dėsnius tomis chemijos, fizikos ir matematikos mokslo milžinų teorijomis. Noriu tik trumpai pabrėžti, ką tie dėsniai reiškia.

Chemijos pamatinė teorija: Medžiagos pasikeitimas chemiškai paliuosuoja arba sugeria energiją. Cheminis procesas pakeičia medžiagą svoriu, išvaizda, lankstumu ir tam panašiai. Pav.: sudeginimui vieno svaro anglies reikės virš dviejų svarų deguonies (oxygeno). Anglies elemento cheminis simbolis "C," deguonies "O." Sudegusios anglies produktas CO^2, anglies dvideginis. Anglis buvo juoda, trapi; deguonis — bespalvės dujos. Jei jas tiksliai sugaudysi, kaminui rūkstant, ir pasversi, jos irgi svers virš trijų svarų, kaip kad originalios medžiagos svėrė kartu sudėjus. Tačiau tas produktas bus tik vien medžiaga — CO^2 dujos. Jos, chemiškai besikeisdamos, iš anglies ir deguonies į dvideginio dujas, išdavė karštį; tai reiškia, paliuosavo energiją. Yra ir tokių cheminių procesų, kurie reikalauja karščio, kad jie chemiškai keistųsi. Karštis—energija. Šis cheminis procesas sugeria energiją.

Fizikos pamatinė teorija: Energija ir medžiaga yra vienas ir tas pats. Šių fizikos dėsnių neaiškinsiu todėl, kad nukrypčiau nuo temos ir jūsų kantrybė išsisemtų. Pasiskaitykit knygas fizikos mokslo srityje.

Matematika prasideda skaitmenimis: vienas, du, trys... Jas seka algebra, geometrija, trigonometrija, kalkuliacija (integralus apskaičiavimas) ir baigiasi apskaičiavimais karščių, svorių, dausos kūnų greičių, ir beribės visatos toliais.

Einu toliau

Gana skrajoti mokslo sparnais beribėje mokslo erdvėje. Iš vestibiulio einu į MIT koridorius, iš kurių durys veda tai į prelekcijų sales, tai į profesorių kajutes, tai į dėstymo kambarius (classrooms). Mažai jau bematau duryse vardų tų profesorių, kurie mane mokė.

Numeriai kambarių, kuriuose prieš 40 metų mokiausi, tie patys. Va čia chemijos laboratorija — numeris 2-131. Ten fizikos prelekcijų salė, kur profesorius Hudson dėstė fiziką. Čia va už koridoriaus kampo kambario numeris 2-135. Čia profesorius Bailey dėstė aukštąją matematiką — kalkuliaciją.

Durys praviros. Žiūriu, kambarys pilnas susikaupusiais veidais vyrukų. Profesorius irgi dar ne virš 30 metų. Jis dėsto ką tai iš branduolinės jėgos teorijos. Tas mokslas mano laikais mokykloje buvo dar nežinomas; tačiau jis išsivystė iš pamatinių mokslo šakų, jau tuomet gerai žinomų—chemijos, fizikos, matematikos.

Profesorius, mane patėmijęs, pakviečia į vidų ir klausia, kuo aš domiuosi. Aš sakau, kad prieš 40 metų čia, šiame kambaryje, prof. Bailey mane mokė matematikos. "Taip, aš jo vadovėlį ir dabar vartoju," jis man sako. "Gal norėtumei tarti žodį kitą apie tų laikų MIT mano klasei?" Sakau: "Labai ačiū. Nenoriu jums brangaus laiko gaišinti. Jei leisite, aš norėčiau pasėdėti su jūsų studentais tame pačiame suole, kur kadaise sėdėdavau, ir pasiklausyti mokslo dėsnių, kurie tais laikais buvo nesuprantami." Jis mielai sutiko.

Aš klausiausi jo dėstymų apie 20 minučių. Abelną nuovoką turėjau apie tai, ką jis dėstė. Smulkmenų nesupratau.

Koridoriais pasiekiau ir patį priekinį, patį didžiulį prieangį (Main Lobby). Vakarinėje jo sienoje marmure iškalti vardai Pirmajame pasauliniame kare žuvusių, MIT baigusių, karių vardai; šiaurinėje sienoje—Antrajame pasauliniame kare žuvusių karių vardai. Pastarųjų skaičius keturis kartus didesnis. Rytiniame šone — buvusio MIT prezidento Maclaurin vardas, marmure, ir jo nuopelnai šios mokyklos labui.

Žiūrint iš šio mokslo žinyno prieangio į pietus per bronzo rėmų tinklą, pro čysto stiklo langus, matai realybės pasaulį. Ten už Charles upės matai didžiojo Bostono horizontą, šen ir ten prismaigyta dangoraižių. Čia arčiau—Charles upė tingiai slenka į rytus, į Atlantą, nešdama Bostono istoriją į amžinybę.

Čia šiauriniame upės krante Memorial Drive vieškelis, pilnas šen ir ten zujančių automobilių. Pagal jį driekiasi iš vakarų į rytus MIT pastatai.

Originalių pastatų aikštė, kuri mano laikais buvo žvyro laukas, lentomis nukloti takai, pagal kuriuos stiebėsi botkočio storumo medeliai, dabar dengiasi žalio aksomo kilimais ir šalitakiais rikiuojasi lapoti didžiuliai medžiai.

Tame medelyne skęsta originalūs MIT pastatai. Jų sienose, granite, iškalti vardai tokių mokslo milžinų, kaip: Newtono, Galileo, Archemedes. Tiems mokslo milžinams žaliasis medelynas ramiame vasaros saulėleidyje šnabžda mokslo pažangos istoriją, pasaulio ateities buitį.

Saulutė jau slinko artyn vakarinio horizonto. Charles upė šypsojosi auksine saulėleidžio šypsena. Aš, jau truputį pavargęs, dūlinu laikinos gyvenvietės link pasilsėti ir nors sapne pavaikščioti savo jaunystės pėdsakais.

Cambridge, Mass.

Binghamton, N. Y.

Pardavė Lietuvių svetainę

Mūsų miesto korespondentai nieko neparašo apie Lietuvių svetainę, o nemažai šėrininkų teiraujasi, kaip su ja yra. Svetainė jau parduodama, sutartis padaryta, rankpinigių gauta $500, bet pirkėjai vis dar nesukelia reikalingos sumos pinigų. Gal būti kol sukels, bus viskas užbaigta, tai ateis ir metų pabaiga.

Kada galutinai bus parduota, tai šėrininkai gaus savo dalį.

Kaip žinia, svetainė pardavimui buvo išstatyta prieš 4 metus. Per tą laiką galėjome ja naudotis, kaip tai laikyti susirinkimus, parengimėlius. Buvo ir tokių pasiūlymų, kad su susirinkimais nebūtų buve reikalo eiti į stubas. Bet buvo tam tikro neveiklumo, ar tai jau iš senatvės, ar dėl kitų priežasčių. Na, tas jau praėjo, dabar einame prie galutino pardavimo.

Lietuvių svetainė per 50 metų labai daug mums pasitarnavo. Kiek mes joje turėjome kultūrinių parengimų, kaip tai koncertų, prakalbų, teatrinių pastatymų. Tas daug pasitarnavo mūsų miesto lietuviams. Žinoma, turėjome ir nesusipratimų, ir diskusijų, nes kiekvienas norėjome, kad geriau būtų. Garbė tiems valdybų nariams, kurie per daugelį metų dirbo ir atliko daug gerų darbų.

Vienas iš Boarddirektorių

New Haven, Conn.

Vietos ligoninė jau antru kartu šiemet pakėlė už kambarius nuo $2 iki $3.50 per dieną. Jau pirmiau kaina buvo nuo $33 iki $37 dienai. Tai kaip gali susirgęs darbininkas patekti į ligoninę ir apsimokėti?

Moteris C. Zernitz pateko į bėdą. Ji nunešė pataisyti $5,000 vertės deimantinį žiedą. Pasirodo, kad jis buvo vogtas. Dabar moteris laikoma po $1,000 kaucijos iki teismo. Ji turės išduoti, pas ką ji tą žiedą pirko.

Mūsų spaudos vajininkai sako, kad darbo pradžia yra gera. Sakė, kad jau gavo naujų skaitytojų ir laikraščiams aukų. Visi turime jiems pagelbėti.

Šį mėnesį turime ir parengimų spaudos naudai. Bridgeporte įvyks spalio 18 dieną, o Hartforde—25 dieną. Rūpinkimės, kad jie būtų pasėkmingi.

J. Kunca

Avalon, N. J.

Atsilankius į Eddystoną

Artinasi ALDLD VI rajono konferencija, štai įvyksta, spalio 4 d., Camdeno kuopos susirinkimas. Kp. turi 12 narių ir tik vienas josios narys Bakšas dar gyvena Camden'e. Bekampiai Avalon, Vaišvilienė Somerdale, Navalinskienė Atlantic City, Baranauskas Hi Nella, Gailiunas Glendora, Banis Wilmerdinge, Shinkunas W. Collingswoode, Guzonienė, Gloucestery, ir Puckus, Filadelfijoj. Pranaitis, Camdeno veikėjas ir kuopos patrijotas, susidėjusiomis gyvenimo aplinkybėmis, savaitė atgal, irgi apleido Camdeną ir persikėlė gyventi į Filadelfiją pas pažangietį Baranauską. Dabar kuopoj liko tik vienas camdenietis Bakšas, o kiti nariai išsiblaškę po "platų pasaulį".

Kuopos susirinkime dalyvavo 7 nariai. Narių tarpe kuo puikiausias sutikimas visame kame. Buvo pasitarta, pasikeista mintimis apie "Laisvės" vajų ir sukėlimą fondo. Buvo tartasi, kad turime gauti, jeigu ne iš Camdeno, tai iš kitų miestų keletą naujų narių į kuopą. Yra pasižadėjusių draugų tą darbą atlikti.

Vajaus klausime ir sukėlime fondo "Laisvei" tas pareigas atliks Pranaitis. Bekampiai paskirti kaip delegatai dalyvauti VI rajono konferencijoj. Visi dalyvavusieji susirinkime nariai pasižadėjo dalyvauti konferencijoje kaip svečiai. Visi nariai užinteresuoti, kad rajono konferencija būtų gausi ir pasėkminga.

Pasibaigus susirinkimui, Bekampis duoda propoziciją, kad reikėtų nuvažiuoti į Eddystoną pas A. Lipčių. Kartu su mumis sutiko važiuoti Pranaitis, Gužonienė ir Vaišvilienė. Nors oras nebuvo geriausias, dangus apsiniaukęs ir lietus krapnojo, bet prie pašnekesių greitai pasiekėme A. Lipčių. Tokiu skaitlingu atsilankymu, mes padarėme Lipčiui netikėtą staigmeną. Jis maloniai šypsodamasis visus mus pasitiko.

Kadangi d. Lipčius lankėsi Tarybų Lietuvoje pereitą rugpiūčio mėnesį, tai valgant vakarienę, kurią pagamino jo duktė Lillian Cordingley, mums teko išgirsti iš jo lūpų jo įgyti kelionės įspūdžiai senoje tėvynėje Lietuvoje ir Tarybų šalyje, nes teko jam važinėti Maskvoje, Leningrade, ir išbūti, grįžtant namo, vieną dieną Helsinky, Finlandijoj. Lipčiaus supratimu, keliavimas mažesnėmis grupėmis daug parankesnis ir geresnis, negu keliavimas su didesnėmis grupėmis. Nežiūrint, kad kelionė lėšavo dvyliką šimtų, bet ji apsimoka. Jis storai pabrėžė, kad Tarybų šalies liaudis visose gyvenimo dalyse padarė, per 5 metus, didelį progresą. Žmonės ne tik kaimuose, bet ir miestuose patenkinti. Visi gerai pavalgę, visi gražiai apsirengę, o svarbiausias dalykas, tai kad pati liaudis yra sprendėja savo likimo. Liaudies išnaudojimas, pavergimas išnyko ant visados.

Tai buvo malonus ir džiugus pasimatymas su draugu Lipčium, kuris perdavė mums tiek daug puikių įspūdžių iš savo kelionės po Tarybų šalį.

Lipčius ir Pranaitis pasi-

bu
rin
ved
Visi
ūpe,
muos
ranką
ymo
dos.

"Laisvei" paskirta $400. Rožė Samulionienė jau liko šio miesto pastovia gyventoja ir persikėlė į šią kuopą. Ji paskyrė $7 "Laisvei" į $5,000 fondą, ir P. Butkevičius — "L" $5 ir apsigynimui $6.

Išrinkti du vajininkai. "Laisvei" darbuosis G. Gendrėnas. Jis tuojau sudarė gražią pradžią. "Vilnies" vajininku yra J. Rūbas. Jis neapsileidžia pirmajam — sakė gavęs naują "V" skaitytoją. Malonu matyti, kad tiedu draugai taip energingai lenktyniuoja vajaus pradžioje.

Pagaliau visų narių priedermė tiems draugams visais galimais būdais pagelbėti gauti naujų laikraščiams skaitytojų ir atnaujinti senus.

Kuopa užrašys vienai ar dviem Lietuvos bibliotekoms po "Laisvę" ir "Vilnį." Kokių apylinkių bibliotekoms laikraščiai bus užsakyti, neteko patirti.

Kuopoje įsivyravęs paprotys nariams metų pradžioje suteikti po dovanėlę — "Vilnies" kalendorių. Žinant, kad "Vilnis" išleis kalendorių sekamiems metams, nutarta jo užsakyti visiems nariams . Tai brangi kuopos dovana — įteikimas metraščio savo nariams.

Urugvajaus "Darbo" leidėjai laišku atsiprašė kuopą už neprisiuntimą kvitos už kuklią auką.

Energingas kuopos darbuotojas ir finansų sekretorius d. J. Davidonis pradėjo nesijausti gerai, lankė gydytojus. Galop jam patarė pasiduoti į ligoninę Tampos mieste. Bet dar nėra vietos. Kai tik atsiras vieta, išvyks ten sveikatai ištirti.

Linkime draugui greitai atgauti sveikatą ir vėl taip energingai darbuotis su draugais, kaip iki šiol. Kuopos pirmininkas A. Pakšis irgi skundžiasi su sveikata; jis žada atsisakyti nuo kai kurių pareigų. Linkime nugalėti nesveikatingumą.

Vikutis

Miami, Fla.

LLD 75 kuopa rengia bazarą, kuris atsibus spalio 27 ir 28 dienomis. Prasidės 12 val. pietų laiku. Bazaras yra geram tikslui—spaudos naudai. Nuoširdžiai prašome visus geros valios lietuvius prisidėti prie šio naudingo darbo su dovanomis, kurie išgalite. Sudovanoti daiktai bus išparduoti. Tikimės, jog kiekvienas prisidėsite prie šio darbo, kad būtų geros pasekmės.

Bazaras atsibus Socialio klubo svetainėje, 2610 N. W. 119th St., Miami, Fla.

Visus nuoširdžiai kviečia bazaro rengimo

Komitetas

tarė dar reikalais prisiartinančios rajono konferencijos, juk po konferencijos įvyks ir banketas.

Padarę dviejų šimtų mylių kelionę, pasiekėme namus laimingai.

J. A. Bekampis

Lawrence, Mass.

Spalio 4 d. Maple Parke parengimas gražiai pavyko. Čia suvažiavo daug laisviečių iš plačios apylinkės. diena buvo graži, svečių pilna salė. Mes, worcesteriečiai, skaitlingai savo koloniją atstovavome. Čia pasigedome draugų S. Penkausko, iš Lawrence, ir Kazlausko, iš Haverhill., kurie iš priežasties susirgimo negalėjo šiame gražiame pobuvyje dalyvauti.. Bet d. Kazlauskienę, nors toli nuo Lawrence gyvena, ją visada randu su lawrenciečiais besidarbuojant. Tai ir šiame bankete (nespėjo iš po rimto susirgimo pasveikti) jau ją radome aptarnaujant svečius. Girdėjome ir du gerus kalbėtojus, t. y., Ievą Mizarienę ir "Laisvės" redaktorių R. Mizarą. Jie savo prakalbose palietė "dabartinį "Laisvės" vajų, kad ne tik čia visi "Laisvę" skaitytų, o ir savo giminėm į Lietuvą užrašytų.. Taipgi gražiai prisiminė ir apie prezidentinius rinkimus, kad prezidentas Johnsonas būtų išrinktas. Čia visi pritarė audringu plojimu.

Dar prie stalų besisvečiuojant girdėjome keletą gražių dainelių, kurias dainavo worcesterietė Irena Janulienė, jai pianu akompanavo Helen Janulytė-Smith., taipgi worcesterietė. Irena turi gražų balsą ir gražiai dainuodama saldžiai visus palinksmino. Užtat visi svečiai karštais aplodismentais ją palydėjome.

Banketo rengėjams ir visiems atsilankiusiems (nuo kurio bus puiki parama mūsų spaudai) noriu palinkėti sveikatos ir ilgų metų.

J. M. L.

PHILADELPHIA, PA. & VICINITY

MALE

R

for the Blind.
sales.
478
(81-85)

AUTO BODY PAINTER. Experienced. Good pay. Steady work. Hospitalization.
Call 609-TU. 3-3200.
(81-82)

WELDERS
NAVY CERTIFIED
Positions available for qualified and certified welders. Under Mill Standards 248 and 278. Experience in Xray quality necessary.
DODGE STEEL CO.,
6501 State Rd.
Phila., Pa., 19135
(81-82)

SANDWICH MAN. Experienced. 6 day wk. Night & Sunday. Closed Monday. Steady position. Salary open. Ask for Mr. D after 11 A. M. 255 So. 40th St. BA. 2-8587. til' Friday. (82-83)

MALE and FEMALE

COUPLE. Woman for cooking and housework, Man for Butler and chauffeur. Must have car, and speak English. Live in own apt. All modern conveniences. Rec. ref. Call MA. 7-3623 9 to 5 Monday til' Friday. (82-83)

MISCELLANEOUS

BOAT HAULING
Terriffic part time business or can be built up to full time. Buy now and catch full fall season.
Call 609-235-5065.

Help Wanted—Female

Do You Need A Money Job?
If your financial needs are above that of the average working girl, we will train qualified applicants at Company expense for advancement to high income posiions.
Also we will pay a good salary while in training.
You must present a neat well groomed appearance and be able to deal with the public.
In Del. County Call — SU 9-1111
Northeast Area call — TU 6-8615

WOMAN. Beeline fashions. Have openings for Sales representatives. Sell latest fashions. $300. Free samples. No investment. Car essential. NI. 4-2834. EL. 6-2219. HI. 9-1408 (80-85)

NURSEMAID for 18 mo. boy. Lgt hskpg. Good driver. 5½ days, pvt rm, bath. TV in new air-cond. home, on Florida Cattle ranch. $150 mo., plus $200 bonus end of 1st yr. Only intelligent, flexible woman with finest refs need apply for this perm pos. TU. 4-5930 before noon. (80-82)

WOMAN, gen'l hsewrk, incl. laundry & cooking. Sleep in or out, own rm., 1 boy 9. Every Thurs. & every other Sun. off. Recent refs. 1 pay Social Security, Havertown. $35. GR. 6-5735 days; eves. JA. 8-6222. (80-85)

NURSE, LPN
for evening & night shift.
Must live in. 40 hr. per week.
Phone NI. 4-2270
9 A. M. to 4 P. M.
(81-82)

HOUSEKEEPER
3 small children. Sleep in own room, and bath.
Drexel Hill area.
Call MISS LEVNER.
FL. 2-4700.
(82-85)

HOUSEKEEPER—NURSE
Sleep in, 2 in family.
$50 wk. to cheerful competent woman, no cleaning.
VI. 4-2318
Germantown area
Philadelphia
(82-86)

REAL ESTATE

FAIRLESS HILLS. For Sale attractive 3 bedroom rancher. Detached garage, alum. siding, alum. storm windows and doors, can be bought fully furnished. Large corner lot. Immaculate. Bachelor owned. WI. 3-1693. 328 Devon Road, Fairless Hills, Pa. (82-86)

WOODBURY vic. Spacious custom Cape Cod on 2 beaut. acres overlooking pvt. lake. Mod: kit. Dishwasher, LR, DR, den. 5 bdrs. Alum. SS & S. Bamt. Gar. Oil ht. $23,000. 1-609-248-6919.
(82-84)

BECOME A MECHANIC
AIRCRAFT & ENGINE
Course Includes
Jet & Turbo Jet
Engine Overhaul
Ignition ● Carburetion
Welding ● Electricity
Sheet Metal Work
IMMEDIATE ENROLLMENT
Day & Evening Classes
Theory & Practical Work
Write for Free Catalogue
QUAKER CITY SCHOOL OF AERONAUTICS
2565 Grays Ferry Ave. KI 5-7518
25th and Christian

Port Carbon, Pa.

Spalio 11 d. čia mirė Alekas Čepionis, "Laisvės" skaitytojas, mūsų brooklyniečio Jono Rušinsko švogeris. Mirė Pottsvillės ligoninėje. Lavonas pašarvotas Stabinskio šermeninėje, 209 Nicolas St., St. Clair, Pa. Bus palaidotas trečiadienį, spalio 14.

Reiškiame šeimai ir artimiesiems užuojautą.

Žinią redakcijai telefonu pranešė Kostė Rušinskienė.

IŠ KELIONĖS

Socialistinės

Dvi valandos po išskridimo iš Leningrado, Kopenhagoje nusipirkau kelis anglų kalba vakarietiškus laikraščius. Ko norėjau pirkti, tai New York Times europietišką laidą, bet jos kioskuose dar nebuvo. Tokiu būdu į rankas pateko Londono "Daily Mirror," Londono "Daily Express" ir, rodosi, Londono "Daily Mail." "Daily Mail" yra pusiau sensacinis konservatorių laikraštis, o pirmieji du minėtieji — patys sensacingiausieji bulvariniai šlamštai. Turiu pasakyti, kad bulvarinė Vakarų spauda niekad man neatrodė tokia šlykšti, kaip tą vakarą Kopenhagoje, kelios valandos po išskridimo iš Tarybų Sąjungos, kurioje praleidau šešias savaites.

Neatsimenu tiksliai, kokios "žinios" puošė tų laikraščių pirmus puslapius. Rodosi, kad viena rėksninga antraštė sakė, jog karalienė grįžo iš savo dvaro Škotijoje į Londoną, kad užsakyti naujas suknias kelionei į Kanadą. Kita antraštė sakė, kad Kristina Kiler, pagarsėjusi prostitutė, jau neplanuoja karieros filmuose, kadangi jai susitelkė nemenka sumutė iš honoraro už jos atsiminimus. "Daily Mail," iš kitos pusės, svarbiausia antraščiavo politinę žinią, kurios esmė buvo, kad Anglija turi visomis jėgomis padėti Malaizijai atremti "indonezus interventus."

Kontrastas tarp socialistinių šalių spaudos ir vakarietiškos spaudos toks didžiulis, kad jauti, lyg patekai į kitą pasaulį.

Žinoma, yra išimčių. Tokie Vakarų laikraščiai, kaip "New York Times," Paryžiaus "Le Monde" arba Londono "Times," tikriausiai negali būti vadinami sensacingais. Socialistinių šalių spauda dabar irgi yra gan įvairi: Bulgarijos "Rabotničesko Delo" dar atrodo kaip "Pravdos" kopija, bet Lenkijos "Trybuna Ludu," apart socialistinio turinio, savo forma ir stilium visai skirtingas laikraštis. Pačioje Tarybų Sąjungoje laikraščių įvairumas irgi didėja priklausant nuo redakcinių kolegijų skonio ir skaitytojų poreikių, mažiau laikantis vienodo šablono.

Bet bendrai paėmus, žmogui, kuris pripratęs prie socialistinių šalių spaudos rimtumo, švarumo ir atsakingumo, priprasti prie vakarietiškų leidinių, prie komercinės spaudos, nelengva.

Ne čia vieta nagrinėti socialistinių šalių spaudą bendrai. Norisi tik pasakyti vieną kitą žodį apie Lietuvos spaudą.

Lietuva dabar yra **laikraščius skaitanti šalis.** To nereikia pamiršti, tą didžiulę pažangą reikia įkainuoti. Prieš tris dešimtmečius eilinis Lietuvos gyventojas, ypatingai valstietis, laikraščio neskaitė. Dabar Lietuvoje beveik nėra pastogės, kurios nepasiektų bent vienas laikraštis. Galima būtų pakartoti pas mus daug kartų tilpusių statistikų apie periodinę spaudą Lietuvoje, bet užtenka įsisąmoninti į pamatinį skirtumą: senoje, buržuazinėje Lietuvoje laikraščio skaitymas buvo "inteligentiškumo" požymis, o dabar laikraščio skaitymas yra nepastebimas, eilinis-kasdieninis da-

lykas, lyg
gali.

Atsimen
"Tiesos" le
vėje. Steb
džiuliai rota
spiaudė tūkstan
tančio laikraščio kopijų minučių bėgyje. Žiūrėjau į praslenkančias krūvas ir galvojau: tiek užtenka vienam dideliam kolūkiui, tiek Anykščiams, tiek kelių krūvų reikėtų miestui kaip Panevėžys... O tos krūvos slinko ir slinko viena po kitos, rodos, tuos laikraščius ištiesus apdengtum visą mažytį Lietuvos kraštą. O redaktoriaus pavaduotojas Laurinaitis mums dar sako: galėtume spausdinti ir daugiau kopijų, jeigu būtų apsčiau popieriaus — ir tai išsiplatintų...

Laikraščio rolė gyva

Partijos organas "Tiesa," kaip mes visi žinome, yra vyriausias Lietuvos laikraštis. Geležinkeliai, autobusai, paštas ir net orlaiviai šimtus tūkstančių jo kopijų išnešioja po visus krašto kampus. Net vietovėse, kurios turi savo dienraščius, kaip tai Kaunas ("Kauno Tiesa") Vilniuje sausdinama "Tiesa" irgi plačiai skaitoma.

Matyt, kad šis laikraštis vaidina svarbią rolę gyventojų kasdieniniame gyvenime, kitaip jis nebūtų taip paplitęs. Jau eilė metų, kai, nors nenuolat tą laikraštį tenka skaityti ir gyvenant Niujorke. Man atrodo, kad per metų eilę jis daro pažangą link didesnio gyvingumo, platesnio įvairumo. Bet vienas dalykas spręsti apie laikraštį toli nuo jo bazės, kitas—skaityti ji vietoje, kur jis leidžiamas ir kurią jis atspindi.

Skaitydamas "Tiesą" Lietuvoje, tačiau supratau, kodėl ilgos skiltys pašvenčiamos tokiems klausimams, kurie iš užsienio žiūrint atrodo ne visai suprantami. Geriau supratau vedamųjų straipsnių agitacinio tono reikalą, ir t. t.

Teisybė, žinių apimties galima "Tiesoje" pasigesti. Eilinis numeris turi tik keturis puslapius, o juose užsienio žinioms pašvęstas puslapis arba puslapis su puse. Žinios todėl parinktinės, trumpos, dažnai lakoniškos. Kartais jose trūksta kaip tik tų detalių, kurios akylam stebėtojui įdomiausios. Perskaitęs prieš pusryčius pirktą "Tiesą," kasryt užsukdavau į periodikos parduotuvę Lenino prospekte, kur nusipirkdavau kelis užsienio laikraščius, kaip tai R. Vokietijos socialistinį organą "Neues Deutschland," Prancūzijos ir Anglijos kairiečių organus "Humanite" ir "Daily Worker." Ko nebuvo "Tiesoje," dažnai rasdavau "Neues Deutschland" puslapiuose, o ko nebuvo ten, rasdavau "Humanite" ir "Daily Worker" skiltyse. Jeigu būčiau galėjęs laisviau skaityti Italijos "Unita," joje būčiau radęs dar daugiau dominančios medžiagos. Mat, ne tik puslapių skaičius nulemia laikraščio įvairumą. Rolę vaidina ir dvasia, kiek ji surišta su praeities tam tikra era...

Agitacija ir jos rūšys

Buržuazinių šalių komercinė spauda visuomet pretenduoja į "objektyviškurs
io-
la-
ne-
liš-
vaiz-
duoja žinių teikėju ir agitatorium už žmonių reikalus; ji neslepia, kad ji tendencinga — už liaudies gerovę, už socializmą. Taip ir reikia. Spauda, kuri stoja už socializmą, už taiką, faktinai yra ne tik teisingesnė, bet ir objektyviškesnė, nes tarp doro tendencingumo už teisybę ir objektyviškumo skirtumo nėra. Niekas negali būti objektyvus tarp teisybės ir neteisybės.

Taigi, agitacinis socialistinės šalies spaudos pobūdis yra teigiamas reiškinys. Bet tos agitacijos forma, tai jau kitas klausimas. Man atrodo, kad kartais tam tikras šablonas ją padaro tiek nuobodžia, kad ji jau neefektinga.

Atsimenu, pavyzdžiui, kaip vasaros pabaigoje, derliaus nuėmimo laiku, Lietuvos spaudoje pradėjo tilpti sveikinimai toms apylinkėms, kuriose darbas buvo geriausiai atliekamas. Atsimenu "Tiesos" numerį, kuriame pirmame puslapyje sveikinimo tekstai, ilgoki ir **identiški,** pasiųsti partijos ir valdžios vardu trims apylinkėms buvo išspausdinti vienas šalia kito. Ar tai efektinga agitacija? Bent man atrodo, kad ji tokia negali būti. Oficiališkumas ir šablonas negali atstoti tikro atspindžio. Gyvas reportažas iš tų trijų vietų, trumpas paminėjimas apie joms pasiųstus sveikinimus, man atrodo, būtų daug efektingesni.

Laiškai redakcijai

Beveik visi laikraščiai pasaulyje turi skyrius, kuriuose spausdinami laiškai redakcijai. Bet socialistinių laikraščių laiškų redakcijai skyriai ypatingi savo svarba. Tie laiškai dažniausiai išreiškia skaitytojų nepasitenkinimą kokiu nors įvykiu arba padėtimi visuomeniniame gyvenime. Laiško patalpinimas tik pradžia. Redakcija dažnai pati tyrinėja įvykį arba padėtį, susisiekia su atitinkamomis įstaigomis arba įmonėmis ir dažnai priveda prie daiktiškų rezultatų, apie kuriuos laikraštis paskui rašo.

Kitaip sakant, laikraštis tokiu būdu yra kaip ir tribūna, kurioje reikšti balsai nelieka aidu tyruose.

Skaitant tuos laiškus ir redakcijos pastabas, aš visuomet galvoju, kokią puikią rolę šiuo atžvilgiu atlieka socialistinė spauda. Iš kitos pusės, dažnai stebėjausi, kodėl socialistinė valstybė yra tokia tolerantiška ir švelni tiems, prieš kuriuos tie laiškai skundžiasi.

Štai laiško pavyzdys, ne tam tikras vienas laiškas, o tipiška sintezė: įmonės darbininkas skundžiasi, kad jo skyriuje neišduoti apsauginiai akiniai prie gan pavojingo darbo. Jis sako, kad klausimas jau daug kartų keltas, kad jau daug kartų buvo žadama įteikti, bet be rezultatų, kad įmonės viršininkas grubiai atsako į nusiskundimus, nepaiso ir t. t.

Redakcijos prierašas sako, kad padėtis patikrinta, surasta, kad skundas turi pagrindo, susisiekta su atitinkamomis įstaigomis, akiniai jau išduoti, o viršininkui padarytas "griežtas papeikimas." Kitaip sakant—jis dar viršininkauja, gal pataisęs savo grubų atsinešimą link įmonės darbininkų kitais klausimais, gal ne.

Skaitant tokius laiškus, aš vis galvojau, kad tokie viršininkai neturėtų būti skaitomi tik "apsileidėliais," prieš kuriuos užtenka papeikimo. Apsileidimas reikale, kuris liečia kitus žmones, jų darbo sąlygas, jų gerbūvį, jų sveikatą, yra daugiau negu apsileidimas—tai nusikaltimas.

Mes sakome, kad socialistinės šalies žmogus yra savo krašto šeimininkas. Tas jausmas, galia jo rankose, jį įkvepia žygiams — nuo statybos žemėje iki kilimo į kosmosą. Bet tas jausmas turi prasidėti nuo kvadratinio metro prie mašinos ceche ir mindžiojamo žingsnio kolūkio dirvonuose.

R. Baranikas

IGOR SIKORSKIS IR AVIACIJA

New Yorkas. — Baltimorės viešbutyje virš 100 aviacijos industrialistų pagerbė Igorą Sikorskį. Šis rusų karininkas į JAV atvyko po revoliucijos Rusijoje.

Rusijoje 1910 metais jis pagamino pirmą savo lėktuvą. Dabar jo fabrikas Bridgeport, Conn., gamina milžiniškus lėktuvus, kur dirba 26,000 žmonių.

New Yorkas — 1964 metais iki spalio 1 dienos New Yorke automobilių nelaimėse buvo užmušta 497 ir sužeista 46,165 žmonės.

New Yorkas. — Sulaukęs 64 metų amžiaus mirė poetas Oscar Williams.

ĮDOMI NUOMONĖ

Neseniai Šveicarijoje vyko simpoziumas, kuriame buvo svarstomos televizijos perspektyvos. Eilė mokslininkų pasisakė, kad, galimas dalykas, ateityje televizijos laidas matys ir aklieji. Specialistai mano, kad televizijos signalais, aplenkiant akį, galima bus tiesiog paveikti galvos smegenis.

OZONE PARK—BROOKLYN, N. Y.

Mirus mūsų nariams

Onai Jakštienei

— ir —

Antanui Malinauskui

Reiškiame užuojautą jų šeimoms ir draugams.

—LDS 13-os kuopos
nariai ir valdyba

PRANEŠIMAS

Iki Amerikinio sveturgimiams ginti komiteto koncerto-mitingo liko vos dvi savaitės. Prašo tuojau įsigyti bilietą, kaina $2.25 ir po $1. Įvyks spalio 25 d., Town Hall, New Yorke.

PRANEŠIMAS

BOSTONE APYLINKEI

LDS 1-os apskrities konferencija įvyks sekmadienį, Lapkričio-Nov. 1 dieną, 11 val. ryto, 318 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Visos LDS kuopos prisiųskite delegatus į konferenciją.

LDS 1 apskritis
Sekr. S. Rainard
(82-83)

"LAISVĖS" KONCERTAS

Skubiai baigiama sudaryti "Laisvės" koncerto programa, kuri bus labai turininga. Štai viena iš žymių talentų, kuri dalyvaus šio koncerto programoje:

Ona B. Kubilienė, mezzo-sopranas

Ji dabar gyvena Chicagoje ir dainuoja vidurvakarinėse valstijose amerikoniškuose koncertuose. Ji yra pasiekusi aukštą muzikos mokslą, baigusi dvi mokyklas: Boston University College of Music ir New England Conservatory of Music.

Tai puikaus talento dainininkė. Angliškoje spaudoje ji gauna gražių aprašymų, daug komplimentų kaip solistė.

New Yorko lietuvių visuomenė matys ir girdės ją dainuojant lapkričio 8 d. "Laisvės" koncerte, kuris bus Schwaben salėje, Knickerbocker Ave., Brooklyne.

Dėl platesnių informacijų apie koncertą sekite "Laisvėje" telpančius skelbimus.

PRAKALBOS RINKIMŲ KLAUSIMU

— IR —

Filmai iš Lietuvos

Rengia LLD 185 kuopa ir Moterų Klubas

Įvyks Šeštadienį

Spalio 17 October, 1964

Pradžia 7:30. Prašome nesivėluoti.

SCHWABEN HALL

474 Knickerbocker Ave., Brooklyn, N. Y.

Kalbės A. Bimba

"Laisvės" Redaktorius

Kviečiame visuomenę skaitlingai atsilankyti ir išklausyti prakalbos, kur bus išaiškinta, už kuriuos kandidatus piliečiai turi balsuoti.

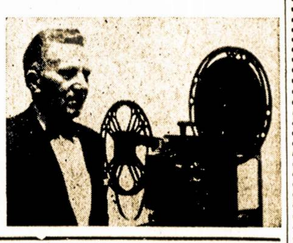

Filmus rodys Jonas Grybas

Taipgi pamatysime gražius filmus iš Tarybinės Lietuvos, kurie daro gilų įspūdį į kiekvieną.

Iš LDS 13 kuopos susirinkimo

LDS 13 kuopos susirinkimas įvyko spalio 7 d., "Laisvės" salėje, Ozone Parke.

Fin. sekretorė Anne Yakstis raportavo, kad visi nariai yra gerame stovyje, laiku pasimoka savo mokesčius. Ji priminė, kad du nariai—Antanas Malinauskas ir Ona Jakštienė—mirė. Nutarta per "Laisvę" juos pagerbti ir jų artimiesiems užuojautą išreikšti.

Aptartas banketo reikalas. Banketas įvyks gruodžio 12 d. Bilietas—$3.00 asmeniui. Visi dalyviai bus gerai pavaišinti.

Kuopos valdyba apsiėmė banketo reikalais rūpintis. Tikimasi turėti daug dalyvių. Kadangi LDS Centro Valdyba tą dieną laikys susirinkimą, tai visi Centro Valdybos nariai ir bankete dalyvaus. Bus gera visiems dalyviams proga plačiau susipažinti su 2-aja vice prezidente Elzbieta Galore iš Pittsburgho apylinkės. Ji tikrai pasižadėjo bankete dalyvauti.

Praėjusiame LDS seime Elzbieta Galore gavo pirmą vajaus dovaną už įrašymą naujų narių. Mūsų bankete ji galės paaiškinti, kaip jai sekėsi įrašyti naujus narius.

Susirinkime nutarta pasigarsinti "Laisvės" koncerto programos knygoje, užsimokant už visą puslapį — $25.00.

Sekamas kuopos susirinkimas įvyks lapkričio 4 d. Patartina kuopos nariams tą vakarą pasižymėti ir susirinkime dalyvauti.

J. G.

MIRĖ ĮŽYMUS TSRS VEIKĖJAS E. VARGA

Maskva. — Spalio 8 d. mirė profesorius istorikas ir įžymus ekonomistas Eugenijus S. Varga. Jis sulaukė 84 metų amžiaus.

Varga buvo vengras, gimęs Budapešte. Po Pirmojo pasaulinio karo dalyvavo Vengrijos tarybinėje valdžioje, kurią buvo suorganizavęs Bela-Kunas. Varga yra parašęs eilę svarbių veikalų.

RADIOLOKATORIUS NUMATO LIETŲ

Pasirodo, kad radiolokatoriumi galima pastebėti danguje ne tik lėktuvą arba raketą, bet ir artėjantį audros arba paprastą lietaus debesį.

Ukrainos Hidrometeorologijos mokslinio tyrimo institute yra sukurtas būdas, kuriuo galima iš toli aptikti artėjantį debesį. Radiolokatorius, pranešantis apie tai, dar turi prietaisą kritulių intensyvumui nustatyti.

Washingtonas. — JAV Valstybės sekretorius stoja už sušaukimą Azijos valstybių konferencijos, kad pastotų kelią Kinijos pasigaminimui atominės bombos.

PROŠVAISTĖS

Širdį Jaudinanti
Jono Kaškaičio

Poezija

Taipgi trumpa autoriaus biografija, kuri labai įdomi

Knyga iš 330 puslapių
Kaina tik $1.50

Laisvė
102-02 Liberty Ave.
OZONE PARK 17, N. Y.